

○ คำพิพากษา

(ต. ๑๘)

คดีหมายเลขดำที่ ๑๙๒๗/๒๕๖๔
คดีหมายเลขแดงที่ ๑๙๓๕/๒๕๖๔

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ศาลปกครองกลาง

วันที่ ๑๘ เดือน กันยายน พุทธศักราช ๒๕๖๘

ระหว่าง { นายสุชาติ สวัสดิ์ศรี ผู้ฟ้องคดี
คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ที่ ๑
กระทรวงวัฒนธรรม ที่ ๒ ผู้ถูกฟ้องคดี

เรื่อง คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และการกระทำละเมิดของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ อันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย

คดีนี้ผู้ฟ้องคดีฟ้องและแก้ไขเพิ่มเติมฟ้องว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติให้เป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ได้รับความเดือดร้อนเสียหายจากการที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ในการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๔ มีมติให้ยกเลิกการยกย่องเชิดชูเกียรติการเป็นศิลปินแห่งชาติของผู้ฟ้องคดี โดยได้มีการแจ้งมติดังกล่าวให้ผู้ฟ้องคดีทราบตามหนังสือกรมส่งเสริมวัฒนธรรม ที่ วธ ๐๕๐๓.๕/๓๑๐๕ ลงวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๔ ว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีมติด้วยคะแนนเสียงมากกว่าสองในสามของจำนวนผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ที่เข้าร่วมประชุม ให้ยกเลิกการยกย่องเชิดชูเกียรติผู้ฟ้องคดี เนื่องจากผู้ฟ้องคดีทำการโพสต์ข้อความที่เป็นประเด็นขัดแย้งในสังคมลงในสื่อเฟซบุ๊กอยู่เป็นประจำ โดยมีถ้อยคำหรือภาพที่หมิ่นเหม่ต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ อันเป็นสถาบันหลักที่คนไทยทั้งชาติให้ความเคารพเทิดทูน โดยไม่สมควรและไม่เหมาะสม ซึ่งตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๖ องค์พระมหากษัตริย์เป็นที่เคารพผู้ใดจะละเมิดมิได้ เรื่องนี้ถือเป็น

/วัฒนธรรม...

วัฒนธรรมในสังคมไทยที่สำคัญ ซึ่งศิลปินแห่งชาติจะต้องเคารพในหลักวัฒนธรรมไทย และศิลปินแห่งชาติจะต้องมีคุณสมบัติที่เหมาะสม ประพฤติปฏิบัติโดยแสดงออกทางกาย วาจา และจิตใจที่ไม่ส่งผลให้ผู้อื่นได้รับความเสียหาย และมีความประพฤติที่เป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงเห็นว่า การกระทำดังกล่าวของผู้ฟ้องคดีเป็นพฤติกรรมที่มีความประพฤติเสื่อมเสียต่อการเป็นศิลปินแห่งชาติตามข้อ ๑๐ วรรคสอง ของกฎกระทรวงกำหนดสาขา คุณสมบัติ หลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือก และประโยชน์ตอบแทนของศิลปินแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวงกำหนดสาขา คุณสมบัติ หลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือก และประโยชน์ตอบแทนของศิลปินแห่งชาติ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๓ ข้อ ๒ หากผู้ฟ้องคดีไม่เห็นด้วยกับมติที่ประชุมดังกล่าว สามารถทำหนังสือชี้แจงต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้ภายใน ๓๐ วัน นับแต่ได้รับหนังสือแจ้ง แต่ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นคู่กรณีที่ได้รับผลกระทบจากมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ไม่เคยได้รับแจ้งหรือรับทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการพิจารณายกเลิกการยกย่องเชิดชูเกียรติการเป็นศิลปินแห่งชาติผู้ฟ้องคดี และไม่เคยได้รับสิทธิในการชี้แจงแสดงเหตุผลประกอบการพิจารณาของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ก่อนการมีมติแต่อย่างใด มติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงเป็นคำสั่งทางปกครองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย อันเป็นการกระทำละเมิดต่อสิทธิในเกียรติยศ ชื่อเสียง และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และเป็นการละเมิดต่อเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น อันเป็นสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานที่ผู้ฟ้องคดีไม่ว่าจะอยู่ในสถานะศิลปินแห่งชาติหรือตำแหน่งอื่นใด ย่อมได้รับความรับรองคุ้มครองตามมาตรา ๔ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๔ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย อีกทั้งมติดังกล่าวยังส่งผลให้ผู้ฟ้องคดีต้องเสียสิทธิในสวัสดิการและประโยชน์ตอบแทนของศิลปินแห่งชาติอันพึงได้รับตามข้อ ๑๓ ของกฎกระทรวงกำหนดสาขา คุณสมบัติ หลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือก และประโยชน์ตอบแทนของศิลปินแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวงฯ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๙ โดยเฉพาะเงินตอบแทนรายเดือน เดือนละ ๒๕,๐๐๐ บาท และสิทธิเบิกค่ารักษาพยาบาล ซึ่งปัจจุบันก่อนถูกยกเลิกการยกย่องเชิดชูเกียรติการเป็นศิลปินแห่งชาติ ผู้ฟ้องคดีอยู่ระหว่างการรักษาพยาบาลโดยใช้สิทธิประโยชน์ตอบแทนของศิลปินแห่งชาติดังกล่าวในการเข้ารับการรักษ และยังคงต้องรับการรักษาพยาบาลหรือติดตามเฝ้าระวังทางสุขภาพแบบต่อเนื่อง ต่อมา ภายหลังจากได้รับหนังสือแจ้งมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ผู้ฟ้องคดีจึงได้ใช้สิทธิในฐานะคู่กรณีตามมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ขอคัดถ่ายสำเนาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการประชุมพิจารณาและลงมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ในการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๔ รวมถึงข้อมูลเกี่ยวกับการออกกฎกระทรวงกำหนดสาขา คุณสมบัติ หลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือก และประโยชน์ตอบแทนของ

/ศิลปิน...

ศิลปินแห่งชาติ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๓ เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงและเหตุผลในการมีมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และเพื่อประกอบการใช้สิทธิตามกระบวนการยุติธรรม แต่ปรากฏว่าสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๖๔ แจ้งผู้ฟ้องคดีว่าอยู่ระหว่างการเสนอเรื่องตามคำขอดังกล่าวให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ พิจารณา เนื่องจากข้อมูลข่าวสารตามคำขอกถูกกำหนดชั้นความลับระดับ “ลับมาก” และ “ลับ” จนถึงวันฟ้องคดี ผู้ฟ้องคดียังไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารตามคำขอ ทำให้ผู้ฟ้องคดีในฐานะคู่กรณีผู้ได้รับความเดือดร้อนเสียหายจากมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ไม่เคยได้รับทราบข้อเท็จจริง รายละเอียด และเหตุผลที่ขัดแย้งเกี่ยวกับการพิจารณาที่มีมติที่พิพาท ทำให้ไม่อาจใช้สิทธิชี้แจงโต้แย้งตามกระบวนการยุติธรรมเพื่อปกป้องสิทธิได้ ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า มติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ในการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๔ ที่ยกเลิกการยกย่องเชิดชูเกียรติการเป็นศิลปินแห่งชาติผู้ฟ้องคดีและงดการจ่ายประโยชน์ตอบแทนของศิลปินแห่งชาติ นั้น เป็นคำสั่งทางปกครองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายหลายประการ ดังนี้ (๑) การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ดำเนินการประชุมพิจารณาเพื่อมีมติที่พิพาทโดยการประชุมลับถือเป็นคำสั่งทางปกครองที่มีกระบวนการออกคำสั่งในรูปแบบคณะกรรมการโดยไม่ถูกต้องตามขั้นตอนวิธีการอันเป็นสาระสำคัญตามที่กฎหมายกำหนดไว้ กล่าวคือเมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เป็นคณะบุคคลหรือองค์กรกลุ่ม ซึ่งใช้อำนาจรัฐในการดำเนินการตามกฎหมายการใช้อำนาจโดยการมีมติใด ๆ ที่มีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน คณะกรรมการต้องทราบล่วงหน้าถึงวาระการประชุม ข้อมูล ข้อเท็จจริง และข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องชัดเจนเพียงพอประกอบการแสดงความคิดเห็นให้เหตุผลโต้แย้ง หรือสนับสนุนได้อย่างกว้างขวาง แล้วร่วมกันตัดสินใจลงมติออกคำสั่งทางปกครอง การประชุมจึงต้องเปิดเผย โปร่งใส มีมติที่ให้เหตุผลที่ชัดเจน คู่กรณีสามารถเข้าถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และตรวจสอบการประชุมดังกล่าวได้ การประชุมที่มีวาระพิจารณาลับซึ่งมีผลเป็นการจำกัดสิทธิของคู่กรณี ต้องเป็นกรณียกเว้นที่มีกฎหมายให้อำนาจไว้อย่างชัดเจน และต้องมีข้อเท็จจริงที่เข้าเงื่อนไขตามกฎหมายและมีเหตุความจำเป็นให้การพิจารณาเป็นการประชุมลับ แต่ปรากฏว่าหนังสือกรมส่งเสริมวัฒนธรรม ที่ วธ ๐๕๐๓.๕/๓๑๐๕ ลงวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๔ ที่แจ้งให้ผู้ฟ้องคดีทราบถึงมติที่พิพาท และหนังสือสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ด่วนที่สุด ที่ วธ ๐๒๐๔.๕/๓๔๘๔ ลงวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๖๔ แจ้งตอบผู้ฟ้องคดี กรณีขอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการประชุมพิจารณาที่มีมติพิพาททั้งสองฉบับมิได้อ้างกฎหมายที่ให้อำนาจ และเหตุผลความจำเป็นในการพิจารณาวาระลับไว้อย่างชัดเจน หากพิจารณาตามข้อ ๑๔ ของระเบียบการรักษาความลับของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๔๔ กรณีที่จะถือว่าลับมาก ต้องเป็นข้อมูลข่าวสารที่เปิดเผยแล้วจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์แห่งรัฐอย่างร้ายแรง แต่ไม่ปรากฏว่าหนังสือทั้งสองฉบับดังกล่าวอ้างถึงความเสียหายแก่ประโยชน์แห่งรัฐ

/ที่ชัดเจน...

ที่ชัดเจนแต่ประการใด ดังนั้น มติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงเป็นการออกคำสั่งทางปกครองที่ไม่ถูกต้องตามขั้นตอนวิธีการอันเป็นสาระสำคัญตามที่กฎหมายกำหนดไว้ (๒) มติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เป็นคำสั่งทางปกครองที่มีได้เปิดโอกาสให้ผู้ฟ้องคดีในฐานะคู่กรณีได้ทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอและมีโอกาสโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานของตนตามมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ บทบัญญัติดังกล่าว กำหนดหลักการคุ้มครองสิทธิของคู่กรณีในกระบวนการพิจารณาทางปกครอง โดยการให้สิทธิคู่กรณีได้มีโอกาสดำเนินการข้อเท็จจริงและโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานของตน มีเจตนารมณ์เพื่อประกันความเป็นธรรมให้กับบุคคลที่เป็นคู่กรณีและเพื่อให้ปกป้องสิทธิเสรีภาพของตน อีกทั้งเพื่อประกันคุณภาพของคำสั่งทางปกครอง ทำให้เจ้าหน้าที่ได้รับทราบข้อเท็จจริงอย่างรอบด้านตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย และเพื่อให้กระทบกับสิทธิเสรีภาพหรือประโยชน์อันชอบธรรมของคู่กรณีน้อยที่สุดในอีกแง่หนึ่งเรียกได้ว่าเป็นสิทธิที่จะถูกรับฟัง หากเจ้าหน้าที่ไม่เคารพหรือไม่ปฏิบัติตามยอมทำให้คำสั่งทางปกครองนั้นไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากกระทำโดยไม่ถูกต้องตามรูปแบบขั้นตอนหรือวิธีการอันเป็นสาระสำคัญที่กำหนดไว้สำหรับการกระทำนั้น ทั้งนี้ การพิจารณามีมติยกเลิกการยกย่องเชิดชูเกียรติการเป็นศิลปินแห่งชาติของผู้ฟ้องคดี ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ไม่ได้แจ้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำของผู้ฟ้องคดีที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จะใช้เป็นเหตุผลในการออกคำสั่ง ข้อกล่าวหาที่ว่าผู้ฟ้องคดีโพสต์ข้อความในสื่อเฟซบุ๊กโดยมีถ้อยคำหรือภาพที่หมิ่นเหม่ต่อสถาบันกษัตริย์ โดยไม่สมควรและไม่เหมาะสม นั้น เป็นการกระทำที่เกิดขึ้นเมื่อวันที่เท่าใด ข้อความหรือภาพที่ผู้ฟ้องคดีโพสต์มีความว่าอย่างไร ถือเป็นการประพาดเลื่อมเสียเพราะเหตุใด กรณีจึงเป็นการออกคำสั่งทางปกครองที่มีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างร้ายแรง อีกทั้งข้อกล่าวหาดังกล่าวเป็นข้อกล่าวหาที่กำกวม ไม่ชัดเจน และเป็นการตีความเรื่องความประพาดเลื่อมเสียต่อการเป็นศิลปินแห่งชาติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ทั้งที่ผู้ฟ้องคดีไม่ได้กระทำความผิดตามกฎหมาย นอกจากนี้ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ก็ได้แจ้งเหตุผลประการอื่น อันเป็นเหตุยกเว้นที่ไม่ต้องเปิดโอกาสให้ผู้ฟ้องคดีมีสิทธิโต้แย้งตามมาตรา ๓๐ วรรคสอง และวรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ทั้งการพิจารณาในวาระลับมากก็มีใช้เหตุยกเว้นตามมาตรา ๓๐ วรรคสอง และวรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ส่วนที่มีการระบุในหนังสือแจ้งมติพิพาทว่า หากผู้ฟ้องคดีไม่เห็นด้วยกับมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ดังกล่าวสามารถทำหนังสือชี้แจงต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ภายใน ๓๐ วัน นับแต่ได้รับหนังสือ นั้น โดยที่มติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เป็นการออกคำสั่งทางปกครองของคณะกรรมการ เมื่อพระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓ มิได้กำหนดขั้นตอนอุทธรณ์หรือโต้แย้งไว้เป็นการเฉพาะ คำสั่งจึงมีผลบังคับผูกพันและไม่อาจอุทธรณ์โต้แย้งต่อไปได้ตามมาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง

/แห่งพระราช...

แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ แจ้งผู้ฟ้องคดีให้ทำหนังสือชี้แจงดังกล่าว จึงมิใช่การแก้ไขความไม่สมบูรณ์ของคำสั่งโดยการรับฟังคู่กรณีในภายหลังตามมาตรา ๔๑ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว เนื่องจากมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีผลบังคับผูกพันแล้วและไม่อาจอุทธรณ์โต้แย้งต่อไปได้ (๓) หนังสือแจ้งมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ไม่แสดงเหตุผลในการออกคำสั่งทางปกครองให้เป็นไปตามรูปแบบที่กฎหมายกำหนดไว้ตามมาตรา ๓๗ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ โดยบทบัญญัติดังกล่าว กำหนดรูปแบบในการจัดทำคำสั่งทางปกครอง เพื่อให้ผู้รับคำสั่งทางปกครองได้ทราบถึงเหตุผลของคำสั่ง ที่มีผลเป็นการก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน รั้ง หรือมีผลต่อสถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ไม่ว่าจะเป็นการถาวรหรือชั่วคราวของตน การแสดงเหตุผลตามบทบัญญัติดังกล่าวจึงต้องเป็นไปในลักษณะที่ชัดเจน ชัดแจ้ง ถ่องแท้ และไม่กำกวม โดยมุ่งหมายจะให้ความชัดเจนปรากฏอยู่ในตัวคำสั่งนั้น จึงจะเป็นคำสั่งทางปกครองที่ชอบด้วยกฎหมาย ประกอบกับประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง คำสั่งทางปกครองที่ต้องระบุเหตุผลไว้ในคำสั่ง หรือในเอกสารแนบท้ายคำสั่ง ลงวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๔๓ ได้กำหนดให้คำสั่งทางปกครองที่ทำเป็นหนังสือและการยืนยันคำสั่งทางปกครองเป็นหนังสือ ในกรณีคำสั่งทางปกครองที่เป็นการเพิกถอนสิทธิ เป็นคำสั่งทางปกครองที่ต้องระบุเหตุผลไว้ในคำสั่งหรือเอกสารแนบท้ายคำสั่งตามมาตรา ๓๗ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ จึงเห็นได้ว่า การแจ้งคำสั่งทางปกครองที่มีผลเป็นการเพิกถอนสิทธิหรือประโยชน์ใด ยิ่งต้องแสดงเหตุผลให้ปรากฏรายละเอียดที่ชัดเจนแก่ผู้รับคำสั่งทางปกครอง แต่หนังสือแจ้งมติที่พิพาทมีเนื้อหาเป็นการสรุปมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ โดยไม่มีการแนบรายงานการประชุมหรือรายละเอียดในการพิจารณามติให้ผู้ฟ้องคดีในฐานะผู้รับคำสั่งสามารถเข้าใจได้ แต่ระบุเพียงว่า ผู้ฟ้องคดีได้โพสต์ข้อความลงในสื่อออนไลน์เพื่อบุ๊กร่วมตัวของผู้ฟ้องคดี โดยไม่ได้แจ้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำของผู้ฟ้องคดีที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ใช้เป็นเหตุผลในการออกคำสั่งว่า การที่ผู้ฟ้องคดีโพสต์ข้อความในสื่อเพื่อบุ๊กร่วมตัวหรือภาพที่หมิ่นเหม่ต่อสถาบันกษัตริย์ โดยไม่สมควรและไม่เหมาะสมนั้น ผู้ฟ้องคดีได้กระทำการนั้นเมื่อวันที่เท่าใด ข้อความหรือภาพที่ผู้ฟ้องคดีโพสต์มีความหมายว่าอย่างไร ถือเป็นการประพาดเสื่อมเสียเพราะเหตุใด อีกทั้งมิได้ระบุการให้เหตุผลในทางกฎหมายว่า ความประพาดเสื่อมเสียนั้นใช้หลักการหรือดุลพินิจอย่างไรในการพิจารณา อันเป็นข้อสนับสนุนการใช้ดุลพินิจพิจารณาและมีมติ กรณีจึงเป็นการนิยามความหมายของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เอง ที่มีได้เป็นองค์ประกอบตามกฎหมายมาใช้ตีความว่าความไม่เหมาะสมนั้นเป็นความประพาดเสื่อมเสีย อีกทั้งการพิจารณามติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ไม่มีการแสดงเหตุผลประกอบคำวินิจฉัยสั่งการ ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบไปด้วยข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ

/ข้อกฎหมาย...

ข้อกฎหมายที่อ้างอิง รวมถึงข้อพิจารณาและข้อสนับสนุนในการใช้ดุลพินิจประกอบคำวินิจฉัย ตามมาตรา ๓๗ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ที่ถือเป็นแบบ ของคำสั่งทางปกครอง ประกอบกับคำสั่งดังกล่าวเป็นการเพิกถอนสิทธิ จึงต้องระบุเหตุผลไว้ใน คำสั่งหรือเอกสารแนบท้ายคำสั่งตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง คำสั่งทางปกครอง ที่ต้องระบุเหตุผลไว้ในคำสั่ง หรือในเอกสารแนบท้ายคำสั่ง เมื่อมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มิได้มีการ แสดงเหตุผลประกอบตามที่กฎหมายกำหนด กรณีจึงไม่เป็นไปตามรูปแบบที่กฎหมายกำหนดไว้ และ (๔) การพิจารณามีมติที่พิพาทของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เป็นการใช้ดุลพินิจโดยมิชอบด้วยกฎหมาย และขัดต่อเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นตามรัฐธรรมนูญ กล่าวคือ โดยที่เสรีภาพในการแสดง ความคิดเห็น ถือเป็นเงื่อนไขที่ขาดไม่ได้ในการพัฒนาบุคคลให้สมบูรณ์และถือเป็นเสรีภาพที่เป็น รากฐานสำคัญของสังคมประชาธิปไตย เนื่องจากเป็นระบอบการปกครองที่ให้ความสำคัญกับการ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่หลากหลาย หากปราศจากเสรีภาพดังกล่าวนี้ย่อมเป็นไปได้ยากที่จะ สามารถดำรงการปกครองที่อาศัยมติของประชาชนให้มั่นคงอยู่ได้ ด้วยเหตุนี้ ระบบกฎหมาย ในระบอบประชาธิปไตยจึงต้องรับรองให้กับบุคคลสามารถใช้เสรีภาพดังกล่าวในการนำเสนอ ความคิดเห็นของตนออกมาสู่สังคมหรือแลกเปลี่ยนกับบุคคลอื่นได้ในทุกรูปแบบ ซึ่งเสรีภาพ ในการแสดงความคิดเห็นนี้ได้รับการรับรองคุ้มครองไว้ตามมาตรา ๓๔ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย และตามข้อ ๑๙ ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและ สิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights-ICCPR) ผู้ฟ้องคดี เห็นว่า การแสดงความคิดเห็นทางเพชฌัญญ์หรือการแสดงออกในรูปแบบอื่นใดของผู้ฟ้องคดีเป็น สิ่งที่อยู่ในกรอบของเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นที่ได้รับการรับรองคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ผู้ฟ้องคดีในฐานะประชาชนและไม่ว่าจะเป็นศิลปินแห่งชาติหรือไม่ ย่อมสามารถกระทำได้ โดยปราศจากการแทรกแซงจากรัฐ อีกทั้งข้อเท็จจริงไม่ปรากฏว่าการแสดงความคิดเห็นของ ผู้ฟ้องคดีเป็นความผิดหรือถูกแจ้งความดำเนินคดีตามประมวลกฎหมายอาญาหรือกฎหมายอื่น แต่อย่างใด

ส่วนที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ อ้างว่า มาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้บัญญัติไว้ว่า องค์พระมหากษัตริย์เป็นที่เคารพผู้ใดจะละเมิดมิได้ และถือเป็นวัฒนธรรม ในสังคมไทยที่สำคัญซึ่งศิลปินแห่งชาติต้องเคารพในหลักวัฒนธรรมไทย และศิลปินแห่งชาติ จะต้องมีความประพฤติที่เหมาะสม ประพฤติปฏิบัติโดยแสดงออกทางกาย วาจา และจิตใจ ที่ไม่ส่งผล ให้ผู้อื่นได้รับความเสียหาย และมีความประพฤติที่เป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม นั้น การตีความ บทบัญญัติ มาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ต้องตีความโดยคำนึงถึงบทบัญญัติ อื่น ๆ ของรัฐธรรมนูญประกอบด้วยเพื่อที่จะให้ความหมายของมาตราดังกล่าวได้ถูกต้องสอดคล้อง

/กับการ...

กับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยมีหลักการสำคัญประกอบด้วย หลักประชาธิปไตยที่ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย หลักราชาณาจักรที่กำหนดให้พระมหากษัตริย์ดำรงตำแหน่งประมุขของรัฐ หลักการแบ่งแยกอำนาจภายใต้ระบบรัฐสภาที่กำหนดให้ฝ่ายบริหารต้องรับผิดชอบต่อการเมืองต่อรัฐสภาที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน และหลักการรับรองสิทธิเสรีภาพของบุคคล ซึ่งบัญญัติในรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๒ มาตรา ๓ มาตรา ๑๕๑ มาตรา ๑๕๘ และบทบัญญัติต่าง ๆ เกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย ภายใต้ระบบและโครงสร้างรัฐธรรมนูญเช่นนี้ สถานะและการใช้พระราชอำนาจของตำแหน่งพระมหากษัตริย์จึงอยู่ภายใต้หลักการทางกฎหมายรัฐธรรมนูญ คือ หลักการทรงปกเกล้า แต่ไม่ทรงปกครองที่ถือว่าพระมหากษัตริย์ทรงมีสถานะเป็นประมุขของรัฐที่เป็นกลางและเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในชาติ ทำให้พระองค์อยู่เหนือการเมืองและการปกครอง และเพื่อให้พระมหากษัตริย์ในระบอบประชาธิปไตยดำรงอยู่ในสถานะดังกล่าวได้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๘๒ จึงกำหนดให้รูปแบบการใช้อำนาจในนามของพระมหากษัตริย์ไม่ว่าจะเป็นการตรากฎหมาย พระบรมราชโองการ พระราชดำรัส และพระราชหัตถเลขาต่าง ๆ อันเกี่ยวข้องกับการบริหารราชการแผ่นดิน พระมหากษัตริย์มีอาจใช้พระราชอำนาจดังกล่าวโดยลำพังได้ แต่ต้องอยู่ภายใต้คำแนะนำและยินยอมขององค์กรทางรัฐธรรมนูญอื่น ๆ ที่มีความเชื่อมโยงกับประชาชนอย่างรัฐมนตรีและประธานสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการรับผิดชอบต่อการเมืองและทางกฎหมายแทนองค์พระมหากษัตริย์ด้วยสภาพการณ์ทางกฎหมายเช่นนี้ จึงทำให้องค์พระมหากษัตริย์ในฐานะบุคคลดำรงสถานะที่พ้นจากการถูกฟ้องร้องคดีใด ๆ จากบุคคลที่ได้รับผลกระทบจากการใช้อำนาจดังกล่าวตามสภามิตทางกฎหมายที่ว่า “พระมหากษัตริย์มิทรงกระทำผิด (The King can do no wrong)” ไปด้วย ซึ่งการตีความมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญฯ เช่นนี้สอดคล้องกับคำอธิบายของคณะอนุกรรมการร่างรัฐธรรมนูญที่ร่างมาตรานี้ขึ้นมาครั้งแรกในปี พ.ศ. ๒๔๗๕ และการลงมติตีความมาตราดังกล่าวโดยสภาผู้แทนราษฎร ในปี พ.ศ. ๒๔๗๖ ด้วย ดังนั้น การตีความสถานะอันล่องละเมิดมิได้ของพระมหากษัตริย์ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่ถูก คือ ต้องตีความประกอบกับบทบัญญัติมาตราอื่นเพื่อให้สอดคล้องกับระบบรัฐธรรมนูญและระบอบประชาธิปไตยโดยภาพรวมอันหมายถึงความรวมถึงการที่ประชาชนยังคงสามารถใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญในการวิพากษ์วิจารณ์สถาบันและองค์พระมหากษัตริย์ได้ภายใต้กรอบของกฎหมายในระบอบและวัฒนธรรมประชาธิปไตย โดยมีใช้ถือว่าเป็นการล่องละเมิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ไปทั้งหมดในทุกกรณี เมื่อพิจารณาองค์ประกอบทางกฎหมายดังกล่าวก็ไม่ปรากฏว่าการแสดงความคิดเห็นทางเฟซบุ๊กหรือการแสดงออกในรูปแบบอื่นใดของผู้ฟ้องคดี

/เป็นความ...

เป็นความผิดตามกฎหมาย การแสดงความคิดเห็นของผู้ฟ้องคดีจึงย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓๔ และมีใช้กรณีที่ผู้ฟ้องคดีมีความประพฤติเสื่อมเสียต่อการเป็นศิลปินแห่งชาติตามข้อ ๑๐ วรรคสอง ของกฎกระทรวงกำหนดสาขาคุณสมบัติ หลักเกณฑ์และวิธีคัดเลือก และประโยชน์ตอบแทนศิลปินแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวงฯ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๓ และเมื่อผู้ฟ้องคดียังคงมีคุณสมบัติของการเป็นศิลปินแห่งชาติครบถ้วนทุกประการ การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีมติยกเลิกการยกย่องเชิดชูเกียรติการเป็นศิลปินแห่งชาติของผู้ฟ้องคดี โดยกล่าวหาว่าผู้ฟ้องคดีมีความประพฤติเสื่อมเสียต่อการเป็นศิลปินแห่งชาติ จึงเป็นการใช้ดุลพินิจโดยมิชอบ เป็นการตีความบังคับใช้กฎหมายอย่างกำกวมตามอำเภอใจ ขัดต่อเสรีภาพการแสดงความคิดเห็นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เป็นการออกคำสั่งทางปกครองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และถือเป็นเหตุทำให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหายอันเป็นการกระทำละเมิดของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ กล่าวคือ กรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีมติพิพากษาโดยไม่เปิดโอกาสให้ผู้ฟ้องคดีได้ทราบข้อเท็จจริงและมีโอกาสโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานของตน เป็นการไม่เคารพต่อสิทธิที่จะถูกรับฟังของผู้ฟ้องคดี ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ใช้อำนาจทางปกครองต่อผู้ฟ้องคดีเหมือนกับวัตถุที่ตกอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของรัฐ ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จะใช้อำนาจทางปกครองกระทบสิทธิของผู้ฟ้องคดีอย่างไรก็ได้ โดยมีจำเป็นต้องเคารพและรับฟังเหตุผลจากผู้ฟ้องคดีในฐานะบุคคลที่เป็นอิสระและมีเจตจำนงเสรี อันเป็นการกระทำที่ละเมิดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ฟ้องคดีที่ได้รับการคุ้มครองตามมาตรา ๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย คิดเป็นค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหายต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นเงินจำนวน ๓๕๗,๐๐๐ บาท ส่วนกรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ นำเอาข้อความที่ผู้ฟ้องคดีแสดงความคิดเห็นทั่วไปเกี่ยวกับสังคมไทยบนสื่อเฟซบุ๊กมาพิจารณาและตีความว่าการแสดงความคิดเห็นดังกล่าวไม่เหมาะสมเป็นพฤติกรรมที่มีความประพฤติเสื่อมเสียต่อการเป็นศิลปินแห่งชาติ เป็นการตีความถ้อยคำจนทำให้สิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นถูกจำกัด เป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ละเมิดและลิดรอนสิทธิเสรีภาพของผู้ฟ้องคดีตามที่ได้ได้รับความคุ้มครองตามข้อ ๑๙ ของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) ซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีและมีพันธกรณีต้องปฏิบัติตาม รวมถึงเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นตามมาตรา ๓๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย คิดเป็นค่าสินไหมทดแทนจำนวนเงิน ๓๕๖,๕๐๐ บาท สำหรับกรณีที่รองอธิบดีกรมส่งเสริมวัฒนธรรมได้เปิดเผยข่าวต่อสื่อมวลชนทั้งยังปรากฏในสื่อสังคมออนไลน์อย่างแพร่หลายด้วยว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้มีมติยกเลิกการยกย่องเชิดชูเกียรติผู้ฟ้องคดี เนื่องจากเป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียอันเป็นการกล่าวหาผู้ฟ้องคดีฝ่ายเดียว ไม่เปิดโอกาสให้ผู้ฟ้องคดีได้ชี้แจงโต้แย้งข้อเท็จจริง ทำให้ประชาชนทั่วไป

/เข้าใจได้...

เข้าใจได้ว่าผู้ฟ้องคดีเป็นผู้มีความประพฤติดีเสื่อมเสีย ไม่สมควรและไม่เหมาะสมกับการได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติเป็นศิลปินแห่งชาติ อันเป็นการกระทำละเมิดต่อสิทธิในชื่อเสียงเกียรติยศหรือเกียรติคุณของผู้ฟ้องคดี ซึ่งสิทธิในชื่อเสียงเกียรติยศของผู้ฟ้องคดีที่ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติด้วยการทุ่มเทสร้างผลงานให้เกิดประโยชน์และคุณค่าแก่สาธารณชนรุ่นหลัง นั้น ไม่อาจคำนวณเป็นเงินได้ โดยขอเรียกค่าเสียหายต่อชื่อเสียงและเกียรติยศเป็นเงินจำนวน ๓๕๖,๕๐๐ บาท และกรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีมติพิพากษาให้ผู้ฟ้องคดีสิ้นสิทธิในการได้รับประโยชน์ตอบแทนของศิลปินแห่งชาติ เป็นเงินตอบแทนจำนวน ๒๕,๐๐๐ บาท ต่อเดือน ตลอดระยะเวลาที่มีชีวิตอยู่ กรมส่งเสริมวัฒนธรรมงดการจ่ายประโยชน์ตอบแทนศิลปินแห่งชาติแก่ผู้ฟ้องคดี ตั้งแต่เดือนสิงหาคม ๒๕๖๔ จนถึงวันฟ้อง เป็นระยะเวลา ๒ เดือนเศษ ผู้ฟ้องคดีขอคิดค่าขาดประโยชน์ตอบแทนในส่วนเงินตอบแทนรายเดือนเป็นเงินจำนวน ๕๐,๐๐๐ บาท และขอเรียกเงินตอบแทนรายเดือนตลอดระยะเวลานับถัดจากวันฟ้องเป็นต้นไป ในอัตราเดือนละ ๒๕,๐๐๐ บาท หรือตามอัตราที่อธิบดีประกาศกำหนด จนกว่าจะได้รับคืนสิทธิประโยชน์ตอบแทนของศิลปินแห่งชาติ ตามกฎกระทรวง และขอเรียกค่าเสียหายจากการเสีสิทธิประโยชน์ตอบแทนในส่วนของค่ารักษาพยาบาลเฉพาะตัวตั้งแต่วันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๔ เป็นต้นมา เป็นเงินจำนวน ๑๙๘,๐๘๙.๕๐ บาท ดังนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ในฐานะหน่วยงานของรัฐที่ถูกฟ้องคดีที่ ๑ สังกัดจึงต้องรับผิดชอบในผลแห่งละเมิดจากการกระทำโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ จึงนำคดีมาฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ดังนี้

๑. เพิกถอนมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ในการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๔ ที่ให้ยกเลิกการยกย่องเชิดชูเกียรติผู้ฟ้องคดีจากการเป็นศิลปินแห่งชาติ และให้ผู้ฟ้องคดีกลับคืนสู่การได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติการเป็นศิลปินแห่งชาติ และได้รับประโยชน์ตอบแทนของศิลปินแห่งชาติตามสิทธิเดิม โดยให้มีผลย้อนหลังนับแต่วันที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีมติดังกล่าว

๒. ให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ชดใช้ค่าเสียหายแก่ผู้ฟ้องคดีเป็นเงินจำนวน ๑,๑๒๐,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๕ ต่อปี นับแต่วันฟ้องเป็นต้นไป จนกว่าจะชำระเสร็จสิ้น

๓. ให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จ่ายเงินตอบแทนรายเดือนแก่ผู้ฟ้องคดี นับจากวันถัดจากวันฟ้องเป็นต้นไป ในอัตราเดือนละ ๒๕,๐๐๐ บาท หรือตามอัตราที่อธิบดีประกาศกำหนดจนกว่าจะได้รับคืนสิทธิประโยชน์ตอบแทนของศิลปินแห่งชาติตามกฎกระทรวง

๔. ให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จ่ายค่ารักษาพยาบาลเฉพาะตัวแก่ผู้ฟ้องคดีเป็นเงินจำนวน ๑๙๘,๐๘๙.๕๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๕ ต่อปี นับถัดจากวันยื่นคำร้องขอแก้ไข

/เพิ่มเติม...

เพิ่มเติมฟ้อง จนกว่าจะชำระเสร็จสิ้น รวมทั้งจ่ายค่ารักษาพยาบาลเฉพาะตัวแก่ผู้ฟ้องคดีต่อไป ในอนาคตตามที่มีค่าใช้จ่ายจริง จนกว่าจะได้รับคืนสิทธิประโยชน์ตอบแทนของศิลปินแห่งชาติ ตามกฎกระทรวง

ศาลมีคำสั่งลงวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๖๕ ยกคำขอของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสอง ที่ขอให้ศาลมีคำสั่งเรียกถ้อยคำสำนวนตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๙/๒๕๖๔ มาจาก ศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลมีคำสั่งลงวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ ยกคำขอของผู้ฟ้องคดีที่ขอให้ศาล มีคำสั่งทุเลาการบังคับตามมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ในการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๔

ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองให้การและเพิ่มเติมว่า ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองขอถือเอาข้อเท็จจริง พร้อมพยานหลักฐานทั้งหมดที่ได้ยื่นต่อศาลแล้วในชั้นยื่นคำชี้แจงคัดค้านคำขอเกี่ยวกับวิธีการ ชั่วคราวเป็นส่วนหนึ่งของคำให้การคดีนี้ และให้การด้วยว่า ผู้ฟ้องคดีได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ ให้เป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ (เรื่องสั้นและกวีนิพนธ์) พ.ศ. ๒๕๕๔ โดยมีผลตั้งแต่วันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๕ เป็นต้นไป และมีสิทธิได้รับสวัสดิการตามระเบียบคณะกรรมการกองทุน ส่งเสริมงานวัฒนธรรม ว่าด้วยการจัดสวัสดิการศิลปินและผู้มีผลงานทางด้านวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๕๒ เช่น เงินตอบแทนรายเดือน ค่ารักษาพยาบาลเฉพาะตัว ค่าของเย็บในยามเจ็บป่วยหรือในโอกาส สำคัญ เป็นต้น ต่อมาได้มีการใช้บังคับกฎกระทรวงกำหนดสาขา คุณสมบัติ หลักเกณฑ์และวิธีการ คัดเลือก และประโยชน์ตอบแทนของศิลปินแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ ผู้ฟ้องคดีในฐานะศิลปินแห่งชาติ จึงมีสิทธิได้รับประโยชน์ตอบแทนแทนที่สวัสดิการตามระเบียบข้างต้นที่ถูกยกเลิกไป หลังจากนั้น เมื่อวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๖๓ ได้มีการประกาศให้ใช้บังคับกฎกระทรวงกำหนดสาขา คุณสมบัติ หลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือก และประโยชน์ตอบแทนศิลปินแห่งชาติ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๓ ในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งภายหลังจากกฎกระทรวงดังกล่าวมีผลใช้บังคับแล้ว และผู้ฟ้องคดีจะต้อง มีคุณสมบัติประการหนึ่ง คือ เป็นผู้ที่ไม่มีความประพฤติเสื่อมเสีย หากผู้ฟ้องคดีมีความประพฤติ เสื่อมเสียในขณะที่เป็นศิลปินแห่งชาติ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ โดยมติด้วยคะแนนเสียงอย่างน้อย ๒ ใน ๓ ของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่อาจยกเลิกการยกย่องเชิดชูเกียรติศิลปินแห่งชาติได้ และเมื่อยกเลิกแล้วให้งดจ่ายประโยชน์ตอบแทนตั้งแต่วันที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีมติ จากการ ตรวจสอบของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ปรากฏว่า ภายหลังจากกฎกระทรวงฉบับดังกล่าวใช้บังคับแล้วอีก ๑๗ วัน คือ ตั้งแต่วันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๖๓ ต่อเนื่องมาจนถึงวันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๔ ผู้ฟ้องคดี ได้โพสต์ข้อความแสดงความเห็นเกี่ยวกับการเมืองและสถาบันพระมหากษัตริย์ควบคู่กันไป จำนวน ๓๗ โพสต์ ลงในสื่อออนไลน์เฟซบุ๊กของผู้ฟ้องคดี โดยโพสต์ทั้ง ๓๗ โพสต์ ดังกล่าว

/เจ้าหน้าที่...

เจ้าหน้าที่ของกองเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมได้ถ่ายภาพไว้ มีทั้งภาพถ่ายและชื่อของผู้ฟ้องคดี วันที่โพสต์ข้อความ และข้อความที่โพสต์ไว้ กล่าวคือ เดือนมิถุนายน ๒๕๖๓ ผู้ฟ้องคดีโพสต์ข้อความลงในเฟซบุ๊ก ๑ ครั้ง ในวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๖๓ เดือนกรกฎาคม ๒๕๖๓ จำนวน ๑ ครั้ง ในวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๓ เดือนสิงหาคม ๒๕๖๓ จำนวน ๑ ครั้ง ในวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๓ เดือนกันยายน ๒๕๖๓ จำนวน ๒ ครั้ง ในวันที่ ๒๐ และวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๖๓ เดือนตุลาคม ๒๕๖๓ จำนวน ๖ ครั้ง ในวันที่ ๕ วันที่ ๗ วันที่ ๑๙ วันที่ ๒๒ วันที่ ๒๖ และวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๖๓ เดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๓ จำนวน ๕ ครั้ง ในวันที่ ๑๑ วันที่ ๒๐ วันที่ ๒๕ วันที่ ๒๗ และวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ เดือนธันวาคม ๒๕๖๓ จำนวน ๓ ครั้ง ในวันที่ ๒ วันที่ ๓ และวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๓ เดือนมกราคม ๒๕๖๔ จำนวน ๔ ครั้ง ในวันที่ ๑๒ วันที่ ๒๐ (๒ ครั้ง) และวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๖๔ เดือนเมษายน ๒๕๖๔ จำนวน ๓ ครั้ง ในวันที่ ๙ (๒ ครั้ง) และวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๔ เดือนพฤษภาคม ๒๕๖๔ จำนวน ๒ ครั้ง ในวันที่ ๔ และวันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๖๔ เดือนกรกฎาคม ๒๕๖๔ จำนวน ๔ ครั้ง ในวันที่ ๑๔ วันที่ ๑๙ วันที่ ๒๖ และวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๔ และเดือนสิงหาคม ๒๕๖๔ จำนวน ๔ ครั้ง ในวันที่ ๓ วันที่ ๖ (๒ ครั้ง) และวันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๔ (ที่ถูก มีการโพสต์ในวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ อีกจำนวน ๑ ครั้ง) และโดยที่มาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ บัญญัติให้ข้อมูลข่าวสารของราชการที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ จะเปิดเผยมิได้ การที่ข้อความทั้ง ๓๗ ข้อความ ที่ผู้ฟ้องคดีโพสต์ลงในเฟซบุ๊กสร้างความเสียหายต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ดังนั้น เพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายและเป็นการรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน กับเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะมิให้ข้อความทั้ง ๓๗ ข้อความ ถูกเปิดเผยและแพร่หลายออกไปสู่ประชาชนทั่วไปรวมถึงผู้ฟ้องคดี ประกอบกับข้อความดังกล่าวเป็นข้อเท็จจริงที่แท้จริงที่ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้กระทำขึ้นซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองเห็นว่าการโพสต์ข้อความจำนวน ๑๐ ภาพ จากโพสต์ทั้งหมด ๓๗ ภาพของผู้ฟ้องคดีเป็นการกระทำที่แสดงให้เห็นถึงความประพฤติดันเสื่อมเสียไม่เหมาะสมกับความเป็นศิลปินแห่งชาติ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงมีมติในการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๔ ในวาระลับมาก ด้วยคะแนนเสียงมากกว่า ๒ ใน ๓ ของจำนวนคณะกรรมการที่เข้าร่วมประชุม (กรรมการเข้าร่วมประชุม ๒๕ คน และผู้ช่วยเลขานุการ จำนวน ๓ คน รวม ๒๘ คน) ให้ยกเลิกการเป็นศิลปินแห่งชาติของผู้ฟ้องคดี และให้กรมส่งเสริมวัฒนธรรมทำหนังสือแจ้งให้ผู้ฟ้องคดีทราบ หากผู้ฟ้องคดีไม่เห็นด้วย สามารถทำหนังสือชี้แจงต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ภายใน ๓๐ วัน นับจากวันที่ไปรษณีย์ต้นทางประทับตรารับที่ซอง และให้ส่งคำตอบโต้ตอบให้แก่ผู้ฟ้องคดีตั้งแต่วันที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีมติ ซึ่งกรมส่งเสริมวัฒนธรรมได้มีหนังสือ ที่ วธ ๐๕๐๓.๕/๓๑๐๕ ลงวันที่

/๓๐ สิงหาคม...

๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๔ แจ้งมติการยกเลิกการยกย่องเชิดชูเกียรติการเป็นศิลปินแห่งชาติผู้ฟ้องคดี และงดจ่ายประโยชน์ตอบแทนของศิลปินแห่งชาติให้ผู้ฟ้องคดีทราบ พร้อมกับแจ้งด้วยว่าหากผู้ฟ้องคดีไม่เห็นด้วย สามารถทำหนังสือชี้แจงต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้ง เมื่อผู้ฟ้องคดีได้รับแจ้งตามหนังสือดังกล่าวเมื่อวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๖๔ แล้ว ผู้รับมอบอำนาจจากผู้ฟ้องคดี ได้มีหนังสือขอคัดสำเนาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๖๔ อนุญาตให้คัดสำเนาเอกสารได้บางรายการ ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้มีมติในการประชุมครั้งที่ ๔/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๖๔ มอบหมายให้กรมส่งเสริมวัฒนธรรมจัดทำประกาศการยกเลิกการยกย่องเชิดชูเกียรติการเป็นศิลปินแห่งชาติของผู้ฟ้องคดี เสนอประธานกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติลงนาม และแจ้งให้ผู้ฟ้องคดีทราบ รวมทั้งแจ้งสิทธิตามกฎหมายซึ่งผู้ฟ้องคดีได้ยื่นฟ้องคดีนี้เมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๖๔ จากนั้นวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๑๙/๒๕๖๔ ระหว่างนายณัฐพร โตประยูร ผู้ร้อง นายอานนท์ นำภา ที่ ๑ กับพวกรวม ๘ คน ผู้ถูกร้อง ว่า ผู้ถูกร้องปราศรัยกล่าวถึงสถาบันพระมหากษัตริย์ โดยมีข้อเรียกร้องให้มีการปฏิรูปสถาบันพระมหากษัตริย์ จำนวน ๑๐ ข้อ เช่น ยกเลิกมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๑๒ แห่งประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติจัดระเบียบทรัพย์สินพระมหากษัตริย์ พ.ศ. ๒๕๖๑ ปรับลดงบประมาณแผ่นดินที่จัดสรรให้กับสถาบันกษัตริย์ให้สอดคล้องกับสถานะเศรษฐกิจของประเทศ เป็นต้น โดยกลุ่มบุคคลที่ปรากฏในคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าว เฉพาะคดีเดียวมีถึง ๙ กลุ่ม เช่น กลุ่มกิจกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กลุ่มสหภาพนักเรียนนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย กลุ่มแนวร่วมนิสิตมหาสารคามเพื่อประชาธิปไตย เป็นต้น ศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาถึงพฤติการณ์และการกระทำของผู้ถูกร้องและกลุ่มองค์กรเครือข่ายที่เกี่ยวข้องแล้ววินิจฉัยว่า การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ ผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ถูกร้องที่ ๓ เป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง และสั่งการให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ ผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ถูกร้องที่ ๓ รวมทั้งกลุ่มองค์กรเครือข่ายเลิกการกระทำการดังกล่าวที่จะเกิดขึ้นต่อไป ในอนาคตด้วย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคสอง ดังนั้น ภายหลังจากที่ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๑๙/๒๕๖๔ ลงวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ สั่งห้ามการกระทำที่มีลักษณะเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขแล้ว ย่อมมีผลผูกพันองค์กรของรัฐตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๕ และมาตรา ๒๑๑ วรรคสาม ศาลปกครองกลางจึงไม่อาจพิจารณาไปตามคำฟ้องของผู้ฟ้องคดีได้ เนื่องจากการกระทำของผู้ถูกร้องในคดีของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวกับการกระทำของผู้ฟ้องคดีในคดีนี้ มีลักษณะ

/คล้ายคลึง...

คล้ายคลึงและเป็นไปในแนวทางเดียวกัน คือ การเรียกร้องให้ปฏิรูปสถาบันพระมหากษัตริย์รวม ๑๐ ข้อ ทั้งเป็นการโพสต์ข้อความในช่วงเวลาเดียวกับการกระทำของผู้ถูกร้องในคดีศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าว เมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยข้างต้นแล้ว กรณีต้องถือว่าคำฟ้องของผู้ฟ้องคดีเป็นคำฟ้องที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายทันที และต้องถือว่าผู้ฟ้องคดีใช้สิทธิทางศาลไม่สุจริต ไม่มีสิทธิฟ้องคดีนี้ ทั้งนี้ ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองขอให้ศาลเรียกถ้อยคำสำนวนในคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๙/๒๕๖๔ จากศาลรัฐธรรมนูญมาประกอบการพิจารณาคดีนี้ด้วย

สำหรับข้อกฎหมายที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ นำมาใช้พิจารณาว่าผู้ฟ้องคดีเป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสีย ได้แก่ เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓ รวมถึงคำจำกัดความคำว่าวัฒนธรรมตามมาตรา ๔ บทบัญญัติในหมวด ๓ ว่าด้วยการยกย่องเชิดชูเกียรติมาตรา ๒๘ ถึงมาตรา ๓๐ กฎกระทรวงกำหนดสาขา คุณสมบัติ หลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกและประโยชน์ตอบแทนของศิลปินแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวงฯ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๓ จากบทกฎหมายดังกล่าว การที่ผู้ฟ้องคดีในฐานะผู้ที่มีผลงานดีเด่นทางด้านศิลปวัฒนธรรมและได้รับการคัดเลือกให้เป็นบุคคลหนึ่งในจำนวน ๒ คน จากผู้ที่ได้รับเสนอชื่อเข้ารับการคัดเลือกถึง ๙๒ คน ให้ผู้ฟ้องคดีเป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ (เรื่องสั้นและกวีนิพนธ์) ปี พ.ศ. ๒๕๕๔ เมื่อกฎหมายกำหนดประโยชน์ตอบแทนและบทบาทที่ผู้ฟ้องคดีพึงปฏิบัติไว้ นับแต่วันที่ได้รับการประกาศให้เป็นศิลปินแห่งชาติไปจนตลอดชีวิต ผู้ฟ้องคดีจึงต้องกำหนดบทบาทที่ตนเองพึงมีต่อสังคมทางด้านศิลปวัฒนธรรมให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดด้วย เพราะสิทธิประโยชน์และบทบาทที่ได้รับไปตามกฎหมายถือเป็นนิติสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานของรัฐกับผู้ฟ้องคดีในลักษณะต่างตอบแทน โดยหน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ควบคุมกำกับดูแลให้มีการจ่ายประโยชน์ตอบแทนให้แก่ผู้ฟ้องคตินับแต่วันประกาศคัดเลือกศิลปินแห่งชาติไปจนตลอดชั่วชีวิตของผู้ฟ้องคดี ในขณะเดียวกัน ผู้ฟ้องคดีในฐานะศิลปินแห่งชาติก็ต้องมีบทบาทต่อสังคมทางด้านศิลปวัฒนธรรมให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดไว้เช่นเดียวกัน โดยการนำความรู้ความสามารถที่สั่งสมและมีอยู่ในตัวทางด้านศิลปวัฒนธรรมจนได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติออกแสดงบทบาทแก่บุคคลทั่วไปเท่าที่บุคคลอายุ ๖๖ ปี จะพึงปฏิบัติได้ ให้เป็นไปตามความหมายของคำว่าวัฒนธรรมตามกฎหมาย โดยนำวิธีการดำเนินชีวิต ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม จารีต ประเพณี พิธีกรรม และภูมิปัญญา ซึ่งกลุ่มชนและสังคมได้สร้างสรรค์ สั่งสม ปลูกฝัง สืบทอดเรียนรู้ ปรับปรุง และเปลี่ยนแปลงไปแสดงบทบาท เผยแพร่ต่อประชาชนให้เกิดการสืบทอดทางวัฒนธรรม ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเจริญงอกงามทั้งด้านจิตใจและวัตถุอย่างสันติสุขและยั่งยืน ดังนั้น การยกย่องเชิดชูเกียรติผู้ฟ้องคดีจึงถือได้ว่าผู้ฟ้องคดีเป็นผู้นำทางด้านศิลปะและวัฒนธรรมประจำชาติคนหนึ่งที่มีความเข้าใจความเป็นมาของชนชาติไทย ความเป็นอยู่ของคนในชาติ

/ทุกระดับ...

ทุกระดับชั้น ซึ่งมีความเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย การที่ผู้ฟ้องคดีแสดงบทบาทสู่สังคมด้วยการโพสต์ข้อความถึง ๓๗ ข้อความอย่างต่อเนื่องกว่า ๑ ปี แสดงถึงความไม่เคารพ ละเมิด กล่าวหาสถาบันพระมหากษัตริย์ อันเป็นที่เคารพสักการะของปวงชนชาวไทยมาหลายยุคหลายสมัย แสดงให้เห็นถึงเจตนาที่แท้จริงที่จะไม่กระทำไปตามบทบาทของศิลปินแห่งชาติที่กฎหมายกำหนด ทั้งยังส่งผลร้ายต่อประชาชนที่ต่างให้ความเคารพสักการะสถาบันพระมหากษัตริย์และไม่เห็นด้วย และต่อต้านการกระทำดังกล่าว เป็นการสร้างให้เกิดการแตกแยก ร้าวฉานในสังคม แยกแยะทางความคิดออกเป็นฝักฝ่าย ขาดความสามัคคีปรองดองของคนในชาติ กรณีถือได้ว่าการกระทำของผู้ฟ้องคดีดังกล่าวไม่คำนึงถึงความเสียหายที่จะเกิดขึ้น เป็นความประพฤติดันเสื่อมเสียต่อการเป็นศิลปินแห่งชาติ โดยขาดคุณสมบัติตามข้อ ๕ (๔) (๕) และ (๖) ของกฎกระทรวงกำหนดสาขา คุณสมบัติ หลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือก และประโยชน์ตอบแทนของศิลปินแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวงกำหนดสาขา คุณสมบัติ หลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกและประโยชน์ตอบแทนของศิลปินแห่งชาติ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๓ ข้อ ๕ และข้อ ๑๐ วรรคสอง มาแต่เริ่มกระทำการโพสต์ข้อความในลักษณะดังกล่าวเป็นครั้งแรกเรื่อยมาอย่างต่อเนื่อง และโดยที่กฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการได้บัญญัติห้ามเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองจึงต้องจัดการประชุมลับโดยไม่เปิดเผยข้อความที่ผู้ฟ้องคดีโพสต์ให้บุคคลภายนอก รวมถึงผู้ฟ้องคดีทราบแม้จะเป็นคู่กรณี ทั้งนี้ โดยอาศัยระเบียบว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๔๔ ข้อ ๑๐ ข้อ ๑๔ และข้อ ๑๔ โดยพิจารณาจาก ๖ องค์ประกอบ คือ ความสำคัญของเนื้อหา แหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสาร วิธีการนำไปใช้ประโยชน์ จำนวนบุคคลที่ควรรับทราบ ผลกระทบหากมีการเปิดเผย และหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบในฐานะเจ้าของเรื่องหรือผู้อนุมัติ โดยเฉพาะมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ที่บัญญัติห้ามเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ และเมื่อผู้ฟ้องคดีจงใจโพสต์ข้อความถึง ๓๗ ข้อความฝ่าฝืนต่อมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้พิจารณาข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้ว จากนั้น ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ในฐานะกรรมการและเลขานุการของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้เสนอข้อเท็จจริงที่ผู้ฟ้องคดีโพสต์พร้อมข้อกฎหมายให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ทราบ พร้อมข้อเสนอให้มีการประชุมลับ การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เห็นพ้องด้วยให้ประชุมลับ ซ้ำแล้วซ้ำเล่า ตามระเบียบว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๔๔ ข้อ ๑๔ จึงเป็นการปฏิบัติหน้าที่โดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว นอกจากนี้ เนื่องจากคำสั่งยกเลิกการยกย่องเชิดชูเกียรติการเป็นศิลปินแห่งชาติของผู้ฟ้องคดีและให้งดจ่ายประโยชน์ตอบแทนแก่ผู้ฟ้องคดีเป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นคำสั่งทางปกครอง

/ผู้ถูกฟ้องคดี...

ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองไม่จำเป็นต้องตรวจสอบข้อเท็จจริงใดเพิ่มเติมอีกเพราะพยานหลักฐานที่ทางราชการมีอยู่ชัดเจนนับแต่ผู้ฟ้องคดีเป็นเจ้าของเฟซบุ๊กที่โพสต์ข้อความทั้ง ๓๗ ข้อความ ข้อความที่โพสต์มีหลักฐานภาพถ่ายชัดเจน มีทั้งรูปถ่ายของผู้ฟ้องคดี วันเดือนปีที่ผู้ฟ้องคดีโพสต์ข้อความ ซึ่งข้อความบ่งบอกความหมายได้ชัดเจนในตัวไม่ต้องการคำอธิบายใดประกอบเพิ่มเติมอีกว่าข้อความดังกล่าวฝ่าฝืนต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๖ หรือไม่เมื่อข้อเท็จจริงได้ความอย่างไรแล้วจึงนำไปสู่การพิจารณากับข้อกฎหมายที่ใช้บังคับว่าการกระทำดังกล่าวเป็นความประพฤติดูหมิ่นเหยียดหยามต่อความเป็นศิลปินแห่งชาติ ขาดคุณสมบัติความเป็นศิลปินแห่งชาติที่ต้องมีมติให้ยกเลิกการยกย่องเชิดชูเกียรติและงดจ่ายประโยชน์ตอบแทนแก่ผู้ฟ้องคดีต่อไปหรือไม่ ตลอดจนพยานหลักฐานประกอบพฤติการณ์ว่าผู้ฟ้องคดีได้โพสต์ข้อความดังกล่าวอยู่ในช่วงระยะเวลาที่ประเทศไทยเกิดวิกฤติร้ายแรงทางการเมือง ปรากฏพยานหลักฐานอย่างชัดเจน และเป็นข้อเท็จจริงที่รู้กันอยู่ทั่วไปแล้ว ดังนั้น เพื่อไม่ให้ข้อความทั้ง ๓๗ ข้อความถูกเปิดเผยแพร่หลาย ทั้งป้องกันมิให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ซึ่งไม่อยู่ในฐานะจะโต้ตอบใด ๆ ได้ และเพื่อเป็นการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะซึ่งก็คือประชาชนทั่วไปที่ไม่เกี่ยวข้องกับการชุมนุมเดินขบวนของกลุ่มคนสองฝ่ายที่จะต้องได้รับผลกระทบจากการชุมนุมเดินขบวนของกลุ่มคนที่มีความคิดเห็นขัดแย้งกันในที่สาธารณะ ทั้งปิดถนนสาธารณะในแหล่งชุมชนใหญ่ที่ประชาชนใช้ในการเดินทางสัญจร ขว้างปาสิ่งของวัตถุระเบิด ทำลายทรัพย์สินของทางราชการและสถานที่ราชการ โดยเหตุการณ์ลุกลามไปทั่วทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด เพื่อไม่ให้ต้องเสียหายหรือเดือดร้อนเพิ่มมากขึ้นไปกว่าที่เป็นอยู่และเพื่อลดความขัดแย้งให้ลดน้อยลงไม่ให้เกิดการชุมนุมเดินขบวนโต้แย้งกันเกิดความรุนแรงยิ่งขึ้น กรณีมีความจำเป็นต้องนำพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ มาตรา ๓๐ วรรคสอง (๑) และวรรคสามมาบังคับใช้กับการประชุมลับ ชั้นลับมาก ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ โดยเคร่งครัดทุกขั้นตอน นอกจากนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ก่อนมีการประชุมครั้งดังกล่าว ซึ่งไม่มีระเบียบที่เกี่ยวข้องกำหนดวิธีการปฏิบัติไว้ จึงปฏิบัติไปตามปกติเหมือนการประชุมทั่วไปเพียงแต่จำกัดบุคคลเข้าประชุมเฉพาะกรรมการทุกคนและเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องในการควบคุมการประชุมและจัดทำบันทึกการประชุมอีกจำนวน ๓ คน เท่านั้น การตระเตรียมการประชุมได้คัดแยกข้อความที่กล่าวพาดพิงสถาบันพระมหากษัตริย์จำนวน ๑๐ โพสต์ ออกจากจำนวน ๓๗ โพสต์ เพื่อนำเข้าสู่ที่ประชุม และปลัดกระทรวงวัฒนธรรมในฐานะกรรมการและเลขานุการได้ส่งหนังสือเชิญกรรมการทุกคนพร้อมแจ้งระเบียบวาระการประชุมและเอกสารประกอบการประชุมให้ทราบกับแจ้งด้วยว่าเป็นการประชุมลับ ชั้นลับมาก แต่ไม่ส่งภาพถ่ายจากเฟซบุ๊กของผู้ฟ้องคดีจำนวน ๑๐ ข้อความข้างต้นให้คณะกรรมการทราบก่อนการประชุม เมื่อพยานหลักฐานที่มีอยู่เป็นของ

/ทางราชการ...

ทางราชการทั้งหมดและผู้ฟ้องคดีเป็นผู้โพสต์ข้อความที่ทราบการกระทำของตนเองเป็นอย่างดีอยู่แล้ว ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองจึงมิได้แจ้งให้ผู้ฟ้องคดีทราบข้อความที่โพสต์และไม่เปิดโอกาสให้โต้แย้งแสดงพยานหลักฐานใด ๆ เมื่อถึงวันประชุมได้มีการนำเสนอภาพถ่ายจำนวน ๑๐ ภาพ ที่มีได้เปิดเผยให้กรรมการทราบก่อนวันประชุมโดยการนำเสนอตัวอย่างการโพสต์ข้อความและรูปภาพที่พาดพิงสถาบันพระมหากษัตริย์ผ่านระบบประชุมทางไกลออนไลน์ (Zoom) เพื่อให้ที่ประชุมได้พิจารณา หลังจากอภิปรายกันในที่ประชุมแล้ว อธิบดีกรมสารนิเทศ ผู้แทนปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ได้ขอออกจากการประชุมก่อนเวลา เนื่องจากติดภารกิจ ทั้งนี้ ที่ประชุมได้มีมติให้ยกเลิกการยกย่องเชิดชูเกียรติการเป็นศิลปินแห่งชาติของผู้ฟ้องคดีและงดจ่ายประโยชน์ตอบแทนแก่ผู้ฟ้องคดีมีผลผูกพันผู้ฟ้องคดีตั้งแต่วันที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีมติ คือวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๔ ด้วยคะแนนเสียง ๒๐ เสียง งดออกเสียง ๔ เสียง คือ ประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ กรรมการและเลขานุการ และกรรมการอีก ๑ คน อันเป็นมติที่เกิน ๒ ใน ๓ ของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ อย่างไรก็ดี มติที่ประชุมได้เปิดโอกาสให้ผู้ฟ้องคดีโต้แย้ง หากไม่เห็นด้วยให้ทำหนังสือชี้แจงไปยังผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ประโยชน์ด้านประทับตราที่ของ หากผู้ฟ้องคดีทำหนังสือโต้แย้งต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ภายในเวลาที่กำหนดไว้ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ย่อมอาศัยสิทธิตามมาตรา ๔๙ ถึงมาตรา ๕๒ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ นำข้อโต้แย้งเข้าพิจารณาได้ แต่ผู้ฟ้องคดีกลับไม่ได้แย้งต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ หากแต่ใช้สิทธิฟ้องคดีต่อศาล ถือได้ว่าผู้ฟ้องคดีไม่ถือเอาประโยชน์ที่จะขอทบทวนมติดังกล่าวอีกครั้งหนึ่ง การดำเนินการของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงชอบด้วยกฎหมายแล้ว ส่วนกรณีผู้ฟ้องคดีขอคัดถ่ายสำเนาข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับการประชุมพิจารณาและลงมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ แต่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ไม่อาจให้ได้ ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ในการประชุมครั้งที่ ๔/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๖๔ ได้มีมติแล้ว กระบวนการทางปกครองในชั้นของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองจึงเป็นที่ยุติแล้ว สำหรับการแจ้งข้อเท็จจริงให้ผู้ฟ้องคดีทราบ นั้น หลังจากผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีมติพิพากษาเมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๔ แล้ว ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองได้จัดให้มีหนังสือบอกกล่าวและหนังสือโต้ตอบกับผู้ฟ้องคดีจำนวน ๔ ฉบับ โดยยึดถือปฏิบัติตามกฎหมายโดยชอบแล้ว ทั้งนี้ โดยที่มติพิพากษาเป็นไปตามแนวทางเดียวกับคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๙/๒๕๖๓ ทุกประการ การมีมติพิพากษาย่อมเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายเช่นกัน ส่วนกรณีผู้ฟ้องคดีมีคำร้องขอแก้ไขเพิ่มเติมคำฟ้องเรื่องคำรักษาพยาบาล ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองเห็นว่า คำสั่งยกเลิกการยกย่องเชิดชูเกียรติการเป็นศิลปินแห่งชาติของผู้ฟ้องคดีและงดจ่ายประโยชน์ตอบแทนแก่ผู้ฟ้องคดีมีผลผูกพันผู้ฟ้องคดีตั้งแต่วันที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีมติทำให้ผู้ฟ้องคดีพ้นสภาพจากการเป็นศิลปินแห่งชาติและไม่มีสิทธิได้รับค่าตอบแทนและสิทธิประโยชน์ตอบแทนในฐานะศิลปินแห่งชาติ ตามกฎกระทรวง

/กำหนด...

กำหนดสาขา คุณสมบัติ หลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือก และประโยชน์ตอบแทนของศิลปินแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๕ ซึ่งตามคำร้องขอแก้ไขเพิ่มเติมคำฟ้องของผู้ฟ้องคดีได้ขอแก้ไขเพิ่มเติมคำรักษาพยาบาลในฐานะศิลปินแห่งชาติ ซึ่งล้วนแล้วเป็นคำรักษาพยาบาลที่เกิดขึ้นภายหลังจากที่ผู้ถูกฟ้องคดีพ้นสภาพจากการเป็นศิลปินแห่งชาติไปแล้ว ดังนั้น ผู้ฟ้องคดีจึงมิใช่ผู้มีสิทธิที่จะเบิกคำรักษาพยาบาลได้อีก และไม่เป็นการกระทำละเมิดต่อผู้ฟ้องคดี ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จึงไม่จำเป็นต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้ฟ้องคดี

ศาลมีคำสั่งให้จัดพิมพ์สำเนาคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๙/๒๕๖๔ ลงวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ จากเว็บไซต์ศาลรัฐธรรมนูญ www.constitutionalcourt.or.th มาไว้ในสำนวนคดีนี้และส่งสำเนาให้คู่กรณีทราบ

ศาลมีคำสั่งยกคำขอตามคำให้การของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองที่ขอให้ศาลมีคำสั่งเรียกถ้อยคำสำนวนทั้งหมดในคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๙/๒๕๖๔ มาจากศาลรัฐธรรมนูญเพื่อประกอบการพิจารณาคดีนี้

ศาลออกนั่งพิจารณาคดีครั้งแรกเมื่อวันที่ ๒ กันยายน ๒๕๖๘ โดยได้รับฟังสรุปข้อเท็จจริงของตุลาการเจ้าของสำนวน พิจารณาคำแถลงเป็นหนังสือและคำแถลงด้วยวาจาของผู้ฟ้องคดี และคำชี้แจงด้วยวาจาประกอบคำแถลงการณ์เป็นหนังสือของตุลาการผู้แถลงคดี

ศาลได้ตรวจพิจารณาพยานหลักฐานในคำฟ้อง คำให้การ คำคัดค้านคำให้การ คำให้การเพิ่มเติม และพยานหลักฐานอื่นจากการแสวงหาข้อเท็จจริงของศาลแล้ว

ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๕ ได้มีมติเห็นชอบผลการคัดเลือกศิลปินแห่งชาติ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๕๔ ตามผลการพิจารณาของคณะกรรมการอำนวยการและคณะกรรมการคัดเลือกศิลปินแห่งชาติ ในสาขาต่าง ๆ หลายสาขา โดยผู้ฟ้องคดีได้รับการคัดเลือกให้เป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ (เรื่องสั้นและกวีนิพนธ์) และประธานกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติได้มีประกาศคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ลงวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ประกาศผลการคัดเลือกศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๕๔ ดังกล่าว โดยให้มีผลตั้งแต่วันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๕ เป็นต้นไป ผู้ฟ้องคดีในฐานะที่เป็นศิลปินแห่งชาติจึงมีสิทธิได้รับสวัสดิการตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนส่งเสริมงานวัฒนธรรม ว่าด้วยการจัดสวัสดิการศิลปิน และผู้มีผลงานทางด้านวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๕๒ ต่อมา ได้มีการประกาศใช้บังคับกฎกระทรวงกำหนดสาขา คุณสมบัติ หลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือก และประโยชน์ตอบแทนของศิลปินแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๕ ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๕ เป็นผลให้ผู้ฟ้องคดีได้รับประโยชน์ตอบแทนของศิลปินแห่งชาติตามกฎหมายกระทรวงดังกล่าว จากนั้น ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติม

/กฎกระทรวง...

กฎกระทรวงข้างต้น ทั้งนี้ ตามกฎกระทรวงกำหนดสาขา คุณสมบัติ หลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือก และประโยชน์ตอบแทนของศิลปินแห่งชาติ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๓ ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๖๓ โดยข้อ ๕ (๗) กำหนดคุณสมบัติของศิลปินแห่งชาติไว้ว่า ต้องไม่มีความประพฤติเสื่อมเสีย และข้อ ๑๐ กำหนดหลักเกณฑ์การยกเลิกการยกย่องเชิดชูเกียรติศิลปินแห่งชาติกับให้งดจ่ายประโยชน์ตอบแทนแก่ศิลปินแห่งชาติตั้งแต่วันที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีมติ ซึ่งในห้วงเวลาดังแต่ต้นปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ถึงปลายปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ประเทศไทยได้เกิดวิกฤตทางการเมือง มีการชุมนุมประท้วงของประชาชนและกลุ่มองค์กรต่าง ๆ รวมทั้งมีการเรียกร้องให้ปฏิรูปการเมือง แก้ไขกฎหมาย และปฏิรูปสถาบันพระมหากษัตริย์ เป็นต้น ภายหลังจากมีการใช้บังคับกฎกระทรวงที่แก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าว ผู้ฟ้องคดีได้มีการโพสต์ข้อความในเฟซบุ๊กของผู้ฟ้องคดีอย่างต่อเนื่อง โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ อ้างว่าผู้ฟ้องคดีโพสต์ข้อความในเฟซบุ๊กตั้งแต่วันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๖๓ จนถึงวันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๔ จำนวน ๓๗ โพสต์ (ซึ่งผู้ฟ้องคดีคัดค้านคำให้การว่าเป็นผู้โพสต์ข้อความดังกล่าว) ได้แก่ เดือนมิถุนายน ๒๕๖๓ ผู้ฟ้องคดีโพสต์ข้อความลงในเฟซบุ๊ก ๑ ครั้ง ในวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๖๓ เดือนกรกฎาคม ๒๕๖๓ จำนวน ๑ ครั้ง ในวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๓ เดือนสิงหาคม ๒๕๖๓ จำนวน ๑ ครั้ง ในวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๖๓ เดือนกันยายน ๒๕๖๓ จำนวน ๒ ครั้ง ในวันที่ ๒๐ และวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๖๓ เดือนตุลาคม ๒๕๖๓ จำนวน ๖ ครั้ง ในวันที่ ๕ วันที่ ๗ วันที่ ๑๙ วันที่ ๒๒ วันที่ ๒๖ และวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๖๓ เดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๓ จำนวน ๕ ครั้ง ในวันที่ ๑๑ วันที่ ๒๐ วันที่ ๒๕ วันที่ ๒๗ และวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ เดือนธันวาคม ๒๕๖๓ จำนวน ๓ ครั้ง ในวันที่ ๒ วันที่ ๓ และวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๓ เดือนมกราคม ๒๕๖๔ จำนวน ๔ ครั้ง ในวันที่ ๑๒ วันที่ ๒๐ (๒ ครั้ง) และวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๖๔ เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ จำนวน ๑ ครั้ง ในวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ เดือนมีนาคม ๒๕๖๔ จำนวน ๓ ครั้ง ในวันที่ ๙ (๒ ครั้ง) และวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๖๔ เดือนพฤษภาคม ๒๕๖๔ จำนวน ๒ ครั้ง ในวันที่ ๔ และวันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๖๔ เดือนกรกฎาคม ๒๕๖๔ จำนวน ๔ ครั้ง ในวันที่ ๑๔ วันที่ ๑๙ วันที่ ๒๖ และวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๔ และเดือนสิงหาคม ๒๕๖๔ จำนวน ๔ ครั้ง ในวันที่ ๓ วันที่ ๖ (๒ ครั้ง) และวันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๔ ต่อมา ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม กรรมการและเลขานุการของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๔ ถึงประธานและกรรมการของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เชิญประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๖๔ ในวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๔ พร้อมส่งระเบียบวาระการประชุมไปพร้อมกับหนังสือเชิญประชุมดังกล่าว โดยระบุในระเบียบวาระที่ ๔ เรื่อง เพื่อพิจารณา ๔.๔ วาระลับมาก (สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม) ในการประชุมผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ครั้งที่ ๓/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๔ ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องเพื่อพิจารณา

/(วาระลับ...

(วาระลับมาก) ฝ่ายเลขานุการได้เสนอตัวอย่างการโพสต์ข้อความของผู้ฟ้องคดีลงในเฟซบุ๊ก จำนวน ๘ โพสต์ คือ โพสต์ในวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๖๓ วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ วันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ วันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๖๓ วันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๖๔ วันที่ ๙ เมษายน ๒๕๖๔ วันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๖๔ และวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๔ ทั้งนี้ ในการประชุมวาระดังกล่าว มีผู้เข้าประชุมจำนวน ๒๕ คน ขอยกเลิกการประชุมก่อนเวลาจำนวน ๑ คน โดยที่ประชุมได้มีมติให้ยกเลิกการยกย่องเชิดชูเกียรติการเป็นศิลปินแห่งชาติของผู้ฟ้องคดีและงดจ่ายประโยชน์ตอบแทนแก่ผู้ฟ้องคดีตั้งแต่วันที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีมติ ด้วยคะแนนเสียงของกรรมการจำนวน ๒๐ คน งดออกเสียงจำนวน ๑ คน และประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ และกรรมการและเลขานุการ ได้งดออกเสียงด้วย ต่อมา กรมส่งเสริมวัฒนธรรมได้มีหนังสือที่ วธ ๐๕๐๓.๕/๓๑๐๕ ลงวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๔ แจ้งผู้ฟ้องคดีถึงการยกเลิกการยกย่องเชิดชูเกียรติและการงดจ่ายประโยชน์ตอบแทนให้แก่ผู้ฟ้องคดี พร้อมกับแจ้งด้วยว่า หากผู้ฟ้องคดีไม่เห็นด้วยกับมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ สามารถทำหนังสือชี้แจงต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้ง ภายหลังจากที่ผู้ฟ้องคดีได้รับหนังสือแจ้งดังกล่าวเมื่อวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๖๔ แล้ว ผู้ฟ้องคดีโดยผู้รับมอบอำนาจได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๔ ขอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการประชุมพิจารณาเรื่องดังกล่าวต่อปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ซึ่งสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ วธ ๐๒๐๔.๕/๓๙๘๔ ลงวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๖๔ แจ้งตอบคำขอของผู้ฟ้องคดี และต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ในการประชุมครั้งที่ ๔/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๖๔ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ฟ้องคดีมิได้โต้แย้งคัดค้านมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งและมอบหมายให้กรมส่งเสริมวัฒนธรรมจัดทำประกาศการยกเลิกการยกย่องเชิดชูเกียรติการเป็นศิลปินแห่งชาติของผู้ฟ้องคดีเสนอประธานกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติพิจารณาลงนาม และแจ้งให้ผู้ฟ้องคดีทราบพร้อมกับสิทธิทางกฎหมายต่อไป และในส่วนของสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมก็ได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ วธ ๐๒๐๔.๕/๔๕๐๕ ลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๔ แจ้งผู้ฟ้องคดีว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ในการประชุมครั้งที่ ๔/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๖๔ มีมติให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารจำนวน ๒ รายการให้แก่ผู้ฟ้องคดี พร้อมส่งข้อมูลข่าวสารดังกล่าวให้ผู้ฟ้องคดีทราบ ต่อมา ประธานกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติได้ลงนามในประกาศคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เรื่อง การยกเลิกการยกย่องเชิดชูเกียรติการเป็นศิลปินแห่งชาติ ลงวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ และกรมส่งเสริมวัฒนธรรม ได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ วธ ๐๕๐๓.๕/๔๓๑๖ ลงวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๕ ส่งประกาศดังกล่าวให้ผู้ฟ้องคดีทราบ ผู้ฟ้องคดีจึงฟ้องคดีนี้ต่อศาล เมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๖๔

/ต่อมา...

ต่อมา ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๑๙/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ คดีระหว่างนายณัฐพร โตประยูร ผู้ร้อง นายอานนท์ นำภา ที่ ๑ กับพวกรวม ๘ คน ผู้ถูกร้องว่า การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ ผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ถูกร้องที่ ๓ เป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง และสั่งการให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ ผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ถูกร้องที่ ๓ รวมทั้งกลุ่มองค์กรเครือข่ายเลิกการกระทำการดังกล่าวที่จะเกิดขึ้นต่อไปในอนาคตด้วยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ วรรคสอง

ศาลได้ตรวจพิจารณากฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้องประกอบด้วยแล้ว

คดีมีประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยรวมสองประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง มติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ในการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๔ ที่ยกเลิกการยกย่องเชิดชูเกียรติการเป็นศิลปินแห่งชาติของผู้ฟ้องคดี และให้งดจ่ายประโยชน์ตอบแทนแก่ผู้ฟ้องคดี ตั้งแต่วันที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีมติ เป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

กรณีมีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยในเบื้องต้นก่อนว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้มีสิทธิฟ้องคดีนี้ต่อศาลปกครองหรือไม่

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๘๘ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า การพิจารณาพิพากษาอรรถคดีเป็นอำนาจของศาล ซึ่งต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย และในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ มาตรา ๑๙๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีปกครองอันเนื่องมาจากการใช้อำนาจทางปกครองตามกฎหมายหรือเนื่องมาจากการดำเนินกิจการทางปกครอง ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ มาตรา ๒๑๑ วรรคสี่ บัญญัติว่า คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นเด็ดขาด มีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์การอิสระ และหน่วยงานของรัฐ และพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๙ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งในเรื่องดังต่อไปนี้ (๑) คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ... (๓) คดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิด หรือความผิดอย่างอื่นของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย หรือจากกฎ คำสั่งทางปกครอง ... มาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า ผู้ใดได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้อันเนื่องจากการกระทำหรือการงดเว้นการกระทำของหน่วยงานทางปกครองหรือ

/เจ้าหน้าที่...

เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือมีข้อโต้แย้งเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง หรือกรณีอื่นใดที่อยู่ในเขตอำนาจศาลปกครองตามมาตรา ๙ และการแก้ไขหรือบรรเทาความเดือดร้อนหรือความเสียหายหรือยุติข้อโต้แย้งนั้น ต้องมีคำบังคับตามที่กำหนดในมาตรา ๗๒ ผู้นั้นมีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครอง

ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติให้เป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ (เรื่องสั้นและกวีนิพนธ์) ตามประกาศคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เรื่อง ผลการคัดเลือกศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๕๔ ลงวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ตั้งแต่วันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๕ โดยผู้ฟ้องคดีจะมีสิทธิได้รับเงินตอบแทนรายเดือนในอัตราเดือนละ ๒๐,๐๐๐ บาท และสวัสดิการอื่น ๆ ทั้งนี้ ตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนส่งเสริมงานวัฒนธรรม ว่าด้วยการจัดสวัสดิการศิลปินแห่งชาติและผู้มีผลงานทางด้านวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๕๒ การที่ต่อมาผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ในการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๔ วาระลับมาก มีมติให้ยกเลิกการยกย่องเชิดชูเกียรติการเป็นศิลปินแห่งชาติของผู้ฟ้องคดีและงดจ่ายประโยชน์ตอบแทนแก่ผู้ฟ้องคดีตั้งแต่วันที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีมติ เนื่องจากเห็นว่าการกระทำของผู้ฟ้องคดีในการโพสต์ข้อความที่เป็นประเด็นขัดแย้งในสังคมลงในสื่อเฟซบุ๊กอยู่เป็นประจำโดยมีถ้อยคำที่หมิ่นเหม่ต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ อันเป็นสถาบันหลักที่คนไทยทั้งชาติให้ความเคารพเทิดทูนโดยไม่สมควรและไม่เหมาะสม เป็นพฤติกรรมที่มีความประพฤติดีเสื่อมเสียต่อการเป็นศิลปินแห่งชาติตามข้อ ๑๐ วรรคสอง ของกฎกระทรวงกำหนดสาขา คุณสมบัติ หลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือก และประโยชน์ตอบแทนของศิลปินแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติมในกฎกระทรวงฯ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๓ ข้อ ๒ จึงเป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ที่มีผลกระทบต่อสถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของผู้ฟ้องคดีมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ในการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๔ ดังกล่าว จึงเป็นคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เมื่อผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้อยู่ในบังคับของคำสั่งทางปกครองดังกล่าวเห็นว่า มติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมาย และขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเพิกถอนมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ในการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๔ ที่ให้ยกเลิกการยกย่องเชิดชูเกียรติการเป็นศิลปินแห่งชาติ และงดจ่ายประโยชน์ตอบแทนแก่ผู้ฟ้องคดี และให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้ฟ้องคดี กรณีจึงเป็นคดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และการกระทำละเมิดของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเกิดจากคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ที่อยู่ในบังคับตามมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ที่พิพาท จึงเป็นผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือ

/เสียหาย...

เสียหายโดยมิอาจหลีกเลี่ยงได้จากการกระทำของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ประกอบกับขณะยื่นฟ้องคดีนี้ การกระทำที่เป็นเหตุแห่งการฟ้องคดีคือมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ในการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๔ ที่ให้ยกเลิกการยกย่องเชิดชูเกียรติการเป็นศิลปินแห่งชาติและงดจ่ายประโยชน์ตอบแทนแก่ผู้ฟ้องคดี ยังมิได้ถูกเพิกถอนหรือสิ้นผลลงโดยเหตุใด ๆ การแก้ไขหรือบรรเทาความเดือดร้อนหรือความเสียหายนั้น จึงต้องมีคำบังคับของศาลตามที่กำหนดในมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน ผู้ฟ้องคดีจึงเป็นผู้มีสิทธิฟ้องคดีนี้ต่อศาลปกครองตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติข้างต้น

นอกจากนี้ ประเด็นแห่งคดีที่ศาลจำต้องวินิจฉัยในกรณีนี้ คือ การกระทำของผู้ฟ้องคดีที่ได้โพสต์ข้อความลงในสื่อเฟซบุ๊ก ว่าข้อความที่ผู้ฟ้องคดีโพสต์ลงในสื่อเฟซบุ๊กดังกล่าวเป็นพฤติกรรมที่มีความประพฤติดูเหมือนเสียต่อการเป็นศิลปินแห่งชาติหรือไม่ เช่นนี้ แม้ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๑๙/๒๕๖๔ ลงวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ ระหว่างนายณัฐพร โตประยูร ผู้ร้อง นายอานนท์ นำภา ที่ ๑ กับพวกรวม ๘ คน ผู้ถูกร้อง ว่า การกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ ผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ถูกร้องที่ ๓ และการเรียกร้อง ๑๐ ประการ เช่น การยกเลิกมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญ การยกเลิกการบริจาคโดยเสด็จพระราชกุศล การยกเลิกพระราชอำนาจในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในที่สาธารณะเป็นการใช้สิทธิและเสรีภาพที่มีเจตนาซ่อนเร้นเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง และสั่งการให้ผู้ถูกร้องที่ ๑ ผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ถูกร้องที่ ๓ รวมทั้งกลุ่มองค์กรเครือข่ายเลิกการกระทำความผิดที่่จะเกิดขึ้นต่อไปในอนาคตด้วยตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๔๙ วรรคสอง ซึ่งตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวเป็นการวินิจฉัยเกี่ยวกับการกระทำของผู้ถูกร้องที่ ๑ ผู้ถูกร้องที่ ๒ และผู้ถูกร้องที่ ๓ ว่าเข้าข่ายเป็นการล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๔๙ วรรคหนึ่ง หรือไม่ อันเป็นคนละประเด็นกับที่ศาลปกครองจะต้องวินิจฉัยในคดีนี้ ฉะนั้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองกล่าวอ้างว่า ภายหลังจากที่ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๑๙/๒๕๖๔ ลงวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ สั่งห้ามการกระทำที่มีลักษณะเป็นการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขแล้ว เมื่อการกระทำของผู้ถูกร้องในคดีของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวกับการกระทำของผู้ฟ้องคดีในคดีนี้ มีลักษณะคล้ายคลึงและเป็นไปในแนวทางเดียวกัน คือ การเรียกร้องให้ปฏิรูปสถาบันพระมหากษัตริย์ รวม ๑๐ ข้อ ศาลปกครองกลางจึงไม่อาจพิจารณาไปตามคำฟ้องของผู้ฟ้องคดีได้ และผู้ฟ้องคดีไม่มีสิทธิฟ้องคดีนี้ จึงไม่อาจรับฟังได้

/กรณีมี...

กรณีมีประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยต่อไปว่า มติผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ในการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๔ ที่ยกเลิกการยกย่องเชิดชูเกียรติการเป็นศิลปินแห่งชาติของผู้ฟ้องคดี และให้งดจ่ายประโยชน์ตอบแทนแก่ผู้ฟ้องคดีตั้งแต่วันที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีมติเป็นคำสั่งทางปกครองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

โดยมีประเด็นย่อยที่จะต้องวินิจฉัยรวมสี่ประเด็น ดังนี้

ประเด็นย่อยที่หนึ่ง การประชุมพิจารณาเพื่อมีมติในการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๔ ให้ยกเลิกการยกย่องเชิดชูเกียรติการเป็นศิลปินแห่งชาติของผู้ฟ้องคดี และงดจ่ายประโยชน์ตอบแทนให้แก่ผู้ฟ้องคดี เป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า มาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ บัญญัติว่า ข้อมูลข่าวสารของราชการที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อสถาบันพระมหากษัตริย์จะเปิดเผยมิได้ ระเบียบว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๔๔ ข้อ ๑๐ วรรคหนึ่ง กำหนดว่า ในการดำเนินงานของคณะกรรมการใด ๆ ถ้าคณะกรรมการมีมติกำหนดชั้นความลับไว้เช่นใด ให้เลขาธิการดำเนินการตามนั้นและให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐเจ้าสังกัดของเลขาธิการดำเนินการต่อไปให้ถูกต้องตามระเบียบนี้ด้วย วรรคสอง กำหนดว่า ถ้าคณะกรรมการคณะใดมีฝ่ายเลขาธิการซึ่งมิได้เป็นเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐให้ประธานกรรมการทำหน้าที่เป็นหัวหน้าหน่วยงานของรัฐและให้นำระเบียบนี้มาใช้บังคับโดยอนุโลม ข้อ ๑๔ กำหนดว่า ลับมาก หมายความว่า ข้อมูลข่าวสารซึ่งหากเปิดเผยทั้งหมดหรือเพียงบางส่วนจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์แห่งรัฐอย่างร้ายแรง และข้อ ๑๕ กำหนดว่า การกำหนดให้ข้อมูลข่าวสารลับอยู่ในชั้นความลับใด ให้พิจารณาถึงองค์ประกอบต่อไปนี้ เช่น (๑) ความสำคัญของเนื้อหา (๒) แหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสาร (๓) วิธีการนำไปใช้ประโยชน์ (๔) จำนวนบุคคลที่ควรรับทราบ (๕) ผลกระทบหากมีการเปิดเผย (๖) หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบในฐานะเจ้าของเรื่องหรือผู้อนุมัติ

ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติให้เป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ (เรื่องสั้นและกวีนิพนธ์) ตามประกาศคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เรื่อง ผลการคัดเลือกศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๕๔ ลงวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ตั้งแต่วันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๕ ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ โดยกองเฝ้าระวังทางวัฒนธรรม สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ซึ่งมีการทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเสนอออนไลน์ได้ตรวจสอบพบการโพสต์ข้อความผ่านเฟซบุ๊กส่วนบุคคลของผู้ฟ้องคดีอย่างต่อเนื่อง โดยมักแสดงความเห็นที่พาดพิงถึงสถาบันพระมหากษัตริย์อันอาจสร้างความแตกแยกในสังคมและกระทบต่อความ

/มั่นคง...

มั่นคงของราชอาณาจักร ทั้งยังได้รับการแจ้งผ่าน ๑๗๖๕ สายด่วน ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ขอให้ตรวจสอบกรณีผู้ฟ้องคดีมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม ใช้เฟซบุ๊กส่วนตัวแชร์รูปภาพและโพสต์ข้อความที่พาดพิงสถาบันพระมหากษัตริย์และไม่เหมาะสม ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ เห็นว่าการกระทำของผู้ฟ้องคดีดังกล่าวมีถ้อยคำบางส่วนพาดพิงถึงสถาบันพระมหากษัตริย์ อันเป็นสถาบันหลักที่คนไทยทั้งชาติให้ความเคารพเทิดทูนโดยไม่สมควรและไม่เหมาะสม อาจทำให้เกิดความแตกแยกอย่างรุนแรงขึ้นในสังคมไทย จึงเสนอความเห็นต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เพื่อพิจารณาว่าการกระทำของผู้ฟ้องคดีเข้าข่ายการประพฤติดีเสื่อมเสียตามข้อ ๕ (๗) ของกฎกระทรวงกำหนดสาขา คุณสมบัติ หลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือก และประโยชน์ตอบแทนของศิลปินแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวงฯ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๓ หรือไม่ อย่างไร โดยผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้เสนอข้อความการพาดพิงสถาบันพระมหากษัตริย์ รวม ๘ ข้อความ ซึ่งเกี่ยวข้องกับสถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่งข้อความที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้มาและนำเสนอผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เพื่อพิจารณาดังกล่าวเป็นข้อมูลข่าวสารที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่งมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ห้ามมิให้เปิดเผย การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ในการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๔ กำหนดให้ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องเพื่อพิจารณา กรณีการแสดงพฤติการณ์อันไม่เหมาะสมของผู้ฟ้องคดีเป็นวาระลับมากจึงเป็นการดำเนินการประชุมพิจารณาที่ชอบด้วยกฎหมายแล้ว ทั้งนี้ ตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ และข้อ ๑๐ วรรคหนึ่ง ของระเบียบว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๔๔ การที่ผู้ฟ้องคดีกล่าวอ้างว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ดำเนินการประชุมพิจารณามีมติในการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๔ โดยการประชุมลับ เป็นการดำเนินที่ไม่ถูกต้องตามขั้นตอนวิธีการอันเป็นสาระสำคัญตามที่กฎหมายกำหนดไว้ จึงไม่อาจรับฟังได้

ประเด็นย่อยที่สอง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ต้องให้ผู้ฟ้องคดีมีโอกาสดังได้ทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอและมีโอกาสโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตนก่อนมีมติในการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๔ หรือไม่

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า ในกรณีที่คำสั่งทางปกครองอาจกระทบถึงสิทธิของคู่กรณี เจ้าหน้าที่ต้องให้คู่กรณีมีโอกาสดังได้ทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอและมีโอกาสโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตน วรรคสอง บัญญัติว่า ความในวรรคหนึ่งมิให้นำมาใช้บังคับในกรณีดังต่อไปนี้ เว้นแต่เจ้าหน้าที่จะเห็นสมควรปฏิบัติเป็นอย่างอื่น (๑) เมื่อมีความจำเป็นรีบด่วนหากปล่อยให้นิ่งช้าไปจะก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ผู้หนึ่งผู้ใดหรือจะกระทบ

/ต่อประโยชน์...

ต่อประโยชน์สาธารณะ (๒) เมื่อจะมีผลทำให้ระยะเวลาที่กฎหมายหรือกฎกำหนดไว้ในการทำคำสั่งทางปกครองต้องล่าช้าออกไป (๓) เมื่อเป็นข้อเท็จจริงที่คู่กรณีนั้นเองได้ให้ไว้ในคำขอ คำให้การหรือคำแถลง (๔) เมื่อโดยสภาพเห็นได้ชัดในตัวเองว่าการให้โอกาสดังกล่าวไม่อาจกระทำได้ (๕) เมื่อเป็นมาตรการบังคับทางปกครอง (๖) กรณีอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง วรรคสาม บัญญัติว่า ห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ให้โอกาสตามวรรคหนึ่ง ถ้าจะก่อให้เกิดผลเสียหายอย่างร้ายแรง ต่อประโยชน์สาธารณะ และมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ บัญญัติว่า ข้อมูลข่าวสารของราชการที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อสถาบัน พระมหากษัตริย์จะเปิดเผยมิได้

ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติให้เป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ (เรื่องสั้นและกวีนิพนธ์) ตามประกาศคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เรื่อง ผลการคัดเลือกศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๕๔ ลงวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ตั้งแต่วันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๕ ซึ่งมีผลให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้มีสิทธิได้รับค่าตอบแทนรายเดือนในอัตรา เดือนละ ๒๐,๐๐๐ บาท และสวัสดิการอื่น ๆ ตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนส่งเสริมงาน วัฒนธรรมว่าด้วยการจัดสวัสดิการศิลปิน และผู้มีผลงานทางด้านวัฒนธรรม พ.ศ. ๒๕๕๒ การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ในการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๔ มีมติให้ ยกเลิกการยกย่องเชิดชูเกียรติการเป็นศิลปินแห่งชาติของผู้ฟ้องคดีและงดจ่ายประโยชน์ตอบแทน แก่ผู้ฟ้องคดี ตั้งแต่วันที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีมติ มติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ดังกล่าวจึงมีลักษณะเป็น คำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และเป็นคำสั่งทางปกครองที่อาจกระทบถึงสิทธิของผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นคู่กรณีในคำสั่งทางปกครอง อย่างไรก็ดี แม้มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ จะบัญญัติว่า ในกรณีที่คำสั่งทางปกครองอาจกระทบถึงสิทธิของคู่กรณี เจ้าหน้าที่ ต้องให้คู่กรณีมีโอกาสดังกล่าวได้ทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอและมีโอกาสโต้แย้งและแสดง พยานหลักฐานของตน อันเป็นบทบัญญัติที่กำหนดหลักการคุ้มครองสิทธิของคู่กรณีในกระบวนการ พิจารณาทางปกครอง โดยการให้สิทธิคู่กรณีได้มีโอกาสดังกล่าวได้ทราบข้อเท็จจริงและโต้แย้งแสดง พยานหลักฐานของตน เพื่อเป็นหลักประกันความเป็นธรรมให้แก่คู่กรณี แต่เนื่องจากวรรคสอง ของกฎหมายดังกล่าวได้บัญญัติเป็นข้อยกเว้นมิให้นำหลักการที่บัญญัติไว้ในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับ ในกรณีดังต่อไปนี้ (๑) เมื่อมีความจำเป็นรีบด่วนหากปล่อยให้นิ่งช้าไปจะก่อให้เกิดความเสียหาย อย่างร้ายแรงแก่ผู้หนึ่งผู้ใดหรือจะกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ (๒) เมื่อจะมีผลทำให้ระยะเวลา ที่กฎหมายหรือกฎกำหนดไว้ในการทำคำสั่งทางปกครองต้องล่าช้าออกไป (๓) เมื่อเป็นข้อเท็จจริง ที่คู่กรณีนั้นเองได้ให้ไว้ในคำขอ คำให้การหรือคำแถลง (๔) เมื่อโดยสภาพเห็นได้ชัดในตัวเอง

/การให้...

การให้โอกาสดังกล่าวไม่อาจกระทำได้ (๕) เมื่อเป็นมาตรการบังคับทางปกครอง (๖) กรณีอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ข้อเท็จจริงที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ นำมาใช้ในการพิจารณามีมติให้ยกเลิกการยกย่องเชิดชูเกียรติการเป็นศิลปินแห่งชาติและให้งดจ่ายประโยชน์ตอบแทนแก่ผู้ฟ้องคดี ในการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๔ เป็นข้อเท็จจริงที่ได้มาจากข้อความและรูปภาพในเฟซบุ๊กส่วนตัวของผู้ฟ้องคดี ชื่อ “สุชาติ สวัสดิ์ศรี” ซึ่งเป็นการโพสต์โดยการตั้งค่าสาธารณะผู้คนที่ไปสามารถเข้าถึงข้อความดังกล่าวได้ โดยผู้ฟ้องคดีคัดค้านคำให้การของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองยอมรับข้อเท็จจริงว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้โพสต์ข้อความและภาพจำนวน ๓๗ โพสต์ ลงในสื่อออนไลน์เฟซบุ๊กของผู้ฟ้องคดีด้วยตนเองจริง โดยทั้ง ๓๗ โพสต์ดังกล่าวยังคงปรากฏเผยแพร่อยู่บนเฟซบุ๊กของผู้ฟ้องคดีและเข้าถึงได้โดยบุคคลทั่วไปจนถึงปัจจุบัน กรณีจึงต้องถือว่า ข้อเท็จจริงที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จะนำมาใช้เป็นเหตุผลในการออกคำสั่งยกเลิกการยกย่องเชิดชูเกียรติการเป็นศิลปินแห่งชาติ และให้งดจ่ายประโยชน์ตอบแทนแก่ผู้ฟ้องคดีนั้น เป็นข้อเท็จจริงที่ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นคู่กรณีนั่นเองได้ให้ไว้ในคำขอ คำให้การหรือคำแถลงตามมาตรา ๓๐ วรรคสอง (๓) แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เช่นนี้ จึงเข้าข้อยกเว้นตามกฎหมายที่ไม่ต้องให้ผู้ฟ้องคดีได้ทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอและมีโอกาสโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตนก่อนมีคำสั่งทางปกครอง ดังนั้นผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงไม่จำเป็นต้องให้ผู้ฟ้องคดีมีโอกาที่จะได้ทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอและมีโอกาสโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานของตนก่อนมีมติในการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๔ ข้อกล่าวอ้างเกี่ยวกับกรณีนี้ของผู้ฟ้องคดีจึงไม่อาจรับฟังได้

ประเด็นย่อยที่สาม ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้จัดให้มีเหตุผลไว้ในคำสั่งให้ยกเลิกการยกย่องเชิดชูเกียรติการเป็นศิลปินแห่งชาติของผู้ฟ้องคดี และงดจ่ายประโยชน์ตอบแทนแก่ผู้ฟ้องคดี ตามมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ในการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๔ หรือไม่

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ มาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า คำสั่งทางปกครองที่ทำเป็นหนังสือและการยืนยันคำสั่งทางปกครองเป็นหนังสือต้องจัดให้มีเหตุผลไว้ด้วย และเหตุผลนั้นอย่างน้อยต้องประกอบด้วย (๑) ข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ (๒) ข้อกฎหมายที่อ้างอิง (๓) ข้อพิจารณาและข้อสนับสนุนในการใช้ดุลพินิจ วรรคสอง บัญญัติว่า นายกรัฐมนตรีหรือผู้ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายอาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดให้คำสั่งทางปกครองกรณีหนึ่งกรณีใดต้องระบุเหตุผลไว้ในคำสั่งนั้นเองหรือในเอกสารแนบท้ายคำสั่งนั้นก็ได้ วรรคสาม บัญญัติว่า บทบัญญัติตามวรรคหนึ่งไม่ใช้บังคับกับกรณีดังต่อไปนี้ (๑) เป็นกรณีที่มีผลตรงตามคำขอและไม่กระทบสิทธิและหน้าที่

/ของบุคคล...

ของบุคคลอื่น (๒) เหตุผลนั้นเป็นที่รู้จักกันอยู่แล้วโดยไม่จำเป็นต้องระบุอีก (๓) เป็นกรณีที่ต้องรักษาไว้เป็นความลับตามมาตรา ๓๒ (๔) เป็นการออกคำสั่งทางปกครองด้วยวาจาหรือเป็นกรณีเร่งด่วน แต่ต้องให้เหตุผลเป็นลายลักษณ์อักษรในเวลาอันควรหากผู้อยู่ในบังคับของคำสั่งนั้นร้องขอ

ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ในการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๔ มีมติให้ยกเลิกการยกย่องเชิดชูเกียรติการเป็นศิลปินแห่งชาติของผู้ฟ้องคดี และงดจ่ายประโยชน์ตอบแทนให้แก่ผู้ฟ้องคดีตั้งแต่วันที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ดังกล่าวเป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ที่มีผลกระทบต่อสถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของผู้ฟ้องคดี จึงมีลักษณะเป็นคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ สำหรับหนังสือกรมส่งเสริมวัฒนธรรม ที่ วร ๐๕๐๓.๕/๓๑๐๕ ลงวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๔ ที่แจ้งมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ให้ผู้ฟ้องคดีทราบเป็นเพียงการแจ้งคำสั่งทางปกครองให้ผู้ฟ้องคดีทราบเท่านั้น มิใช่คำสั่งทางปกครองที่จะต้องจัดให้มีเหตุผลไว้ในหนังสือดังกล่าวตามมาตรา ๓๗ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวแต่อย่างใด การที่ผู้ฟ้องคดีได้แย้งว่าหนังสือกรมส่งเสริมวัฒนธรรม ที่ วร ๐๕๐๓.๕/๓๑๐๕ ลงวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๔ ที่แจ้งมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ให้ผู้ฟ้องคดีทราบ ไม่แสดงเหตุผลในการออกคำสั่งทางปกครองให้เป็นไปตามรูปแบบที่กฎหมายกำหนดไว้ในมาตรา ๓๗ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ จึงเป็นการโต้แย้งที่ไม่ถูกต้องอย่างใดก็ดี ศาลเห็นว่าผู้ฟ้องคดีมีเจตนาที่จะโต้แย้งมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ในการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๔ ที่ให้ยกเลิกการยกย่องเชิดชูเกียรติการเป็นศิลปินแห่งชาติของผู้ฟ้องคดี และงดจ่ายประโยชน์ตอบแทนแก่ผู้ฟ้องคดี ซึ่งเป็นคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และคำสั่งทางปกครองดังกล่าว ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้จัดให้มีข้อพิจารณาประกอบด้วยกฎหมายที่เกี่ยวข้องได้แก่ พระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๒๘ กฎกระทรวงกำหนดสาขาคุณสมบัติ หลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือก และประโยชน์ตอบแทนของศิลปินแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๖๓ ข้อ ๒ ข้อ ๕ (๗) และข้อ ๑๐ ข้อเท็จจริงที่จะใช้เป็นเหตุผลในการออกคำสั่งทางปกครอง ได้แก่ พฤติกรรมการโพสต์ข้อความและรูปภาพในสังคมผ่านช่องทางเฟซบุ๊กส่วนตัวของผู้ฟ้องคดี ซึ่งมีข้อความบางส่วนมีพาดพิงสถาบันพระมหากษัตริย์ ดังนี้ (๑) น้ากษัตริย์กลับมาอยู่ใต้รัฐธรรมนูญ หยุดขยายพระราชอำนาจ (โพสต์เมื่อวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๖๓) (๒) สีเหลือง = รักสถาบัน = ความบ้าคลั่ง (โพสต์เมื่อวันที่ ๓๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๓) (๓) จาก “สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์” กลายเป็นสำนักงานทรัพย์สินพระมหากษัตริย์” ไปได้อย่างไร เมื่อไร (โพสต์เมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๓) (๔) การขยาย

/อำนาจ...

อำนาจของกษัตริย์นั้น จะทำให้กษัตริย์กลายมาเป็น "คู่ขัดแย้ง" โดยตรงกับประชาชน อ่านข้อเท็จจริงได้จากกรณี "ปูนซีเมนต์ไทย" รุกที่ทำเหมืองในป่าสงวนท่ากวาง ป่ามวกเหล็ก มากกว่า ๓,๐๐๐ ไร่ และได้รับสัมปทานเรื่องนี้ จนถึงปี ๒๕๓๙ (คือยาวไป ๑๖ ปี) (โพสต์เมื่อวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๖๓) (๕) การวิจารณ์เพื่อตรวจสอบรัฐบาล เรื่อง "วัดชินพระราชนาน" แล้วถูกฟ้องด้วยแทนที่จะเป็นผลดีกับรัฐบาลกลับทำให้เกิดข้อสงสัยมากขึ้น (โพสต์เมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม) (๖) สถาบันหลักของชาติ คือประชาชน จนบ้านนี้ยังไม่เข้าใจอีกหรือ เงินเดือน "ศิลปินแห่งชาติ" คือเงินจากภาษีของประชาชน ไม่ใช่เงินจาก "วัง" (โพสต์เมื่อวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๖๕) (๗) เพราะคำว่า "นายกพระราชนาน" และ "ถวายพระพรราชอำนาจคืน" ทำให้ผมบอกลา "เสือเหลือง" และเอ่ยคำว่า "สำนักพลาด" เมื่อเกิดรัฐประหารปี ๕๙ (โพสต์เมื่อวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๖๔) (๘) ในอนาคตอันใกล้ ผมขอเลือกพรรคการเมืองที่มีความชัดเจนในเรื่อง การยกเลิก มาตรา ๑๑๒ และการ "ปฏิรูปสถาบันกษัตริย์" ให้มาอยู่ใต้รัฐธรรมนูญ (โพสต์เมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๔) รวมทั้งข้อพิจารณาและข้อสนับสนุนในการใช้ดุลพินิจของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ซึ่งเห็นว่า มติด้วยคะแนนเสียงมากกว่าสองในสามของจำนวนคณะกรรมการฯ ที่เข้าประชุมให้ ยกเลิกการยกย่องเชิดชูเกียรติผู้ฟ้องคดี ศิลปินแห่งชาติ เนื่องจากผู้ฟ้องคดีได้ทำการโพสต์ข้อความ ที่เป็นประเด็นขัดแย้งในสังคมลงในสื่อเฟซบุ๊กอยู่เป็นประจำโดยมีถ้อยคำหรือภาพที่หมิ่นเหม่ต่อ สถาบันพระมหากษัตริย์ อันเป็นสถาบันหลักที่คนไทยทั้งชาติให้ความเคารพเทิดทูนโดยไม่สมควร และไม่เหมาะสม ซึ่งตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๖ องค์พระมหากษัตริย์เป็นที่เคารพผู้ใดจะละเมิดมิได้ เรื่องนี้ถือเป็นวัฒนธรรมในสังคมไทยที่สำคัญ ซึ่งศิลปินแห่งชาติจะต้องเคารพในหลักวัฒนธรรมไทย และศิลปินแห่งชาติต้องมีคุณสมบัติ ที่เหมาะสม ประพฤติปฏิบัติโดยแสดงออกทางกาย วาจา และจิตใจที่ไม่ส่งผลให้ผู้อื่นได้รับความเสียหายและมีความประพฤติที่เป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม ดังนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เห็นว่า การกระทำความผิดกล่าวของผู้ฟ้องคดีเป็นพฤติกรรมที่มีความประพฤติเสื่อมเสียต่อการเป็นศิลปิน แห่งชาติตามข้อ ๕ (๗) และข้อ ๑๐ ของกฎกระทรวงกำหนดสาขา คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และวิธีการคัดเลือก และประโยชน์ตอบแทนของศิลปินแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๕ แก้ไขเพิ่มเติม โดยกฎกระทรวงกำหนดสาขา คุณสมบัติ หลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือก และประโยชน์ตอบแทน ของศิลปินแห่งชาติ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๓ อันเป็นการจัดให้มีเหตุผลไว้ในคำสั่งทางปกครอง โดยชอบด้วยมาตรา ๓๗ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ แล้ว ข้ออ้างของผู้ฟ้องคดีในข้อนี้ไม่อาจรับฟังได้

ประเด็นย่อยที่สี่ การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีมติในการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๔ ให้ยกเลิกการยกย่องเชิดชูเกียรติการเป็นศิลปินแห่งชาติของ

/ผู้ฟ้องคดี...

ผู้ฟ้องคดี และงดจ่ายประโยชน์ตอบแทนแก่ผู้ฟ้องคดี เป็นการใช้ดุลพินิจที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๖ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า องค์พระมหากษัตริย์ทรงดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย นอกจากที่บัญญัติคุ้มครองไว้เป็นการเฉพาะในรัฐธรรมนูญแล้ว การใดที่มีได้ห้ามหรือจำกัดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือในกฎหมายอื่น บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพที่จะทำเช่นนั้นได้และได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ตราบเท่าที่ใช้สิทธิหรือเสรีภาพเช่นนั้นไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น มาตรา ๓๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น การจำกัดเสรีภาพดังกล่าวจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ เพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันสุขภาพของประชาชน พระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๔ บัญญัตินิยามคำว่า “วัฒนธรรม” หมายความว่า วิธีการดำเนินชีวิต ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม จารีตประเพณี พิธีกรรม และภูมิปัญญา ซึ่งกลุ่มชนและสังคมได้ร่วมสร้างสรรค์ สืบส่ง ปลุกฝัง สืบทอด เรียนรู้ ปรับปรุง และเปลี่ยนแปลง เพื่อให้เกิดความเจริญงอกงาม ทั้งด้านจิตใจและวัตถุ อย่างสันติสุขและยั่งยืน มาตรา ๒๘ บัญญัติว่า บุคคลอาจได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติทางวัฒนธรรมดังต่อไปนี้ (๑) ศิลปินแห่งชาติ ... มาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง กำหนดว่า การกำหนดสาขา คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และวิธีการคัดเลือกศิลปินแห่งชาติรวมตลอดถึงประโยชน์ตอบแทนซึ่งศิลปินแห่งชาติจะได้รับเงินกองทุน ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง มาตรา ๓๐ บัญญัติว่า บุคคลที่ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติตามมาตรา ๒๘ พึงมีบทบาทในเรื่องดังต่อไปนี้ (๑) วิจัย พัฒนา ฟื้นฟูอนุรักษ์ ให้การศึกษา ส่งเสริม และเผยแพร่ผลงานศิลปะและวัฒนธรรม (๒) ให้คำแนะนำและคำปรึกษาทางศิลปะและวัฒนธรรมแก่กระทรวงวัฒนธรรม และกฎกระทรวงกำหนดสาขา คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และวิธีการคัดเลือก และประโยชน์ตอบแทนของศิลปินแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวงกำหนดสาขา คุณสมบัติ หลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือก และประโยชน์ตอบแทนของศิลปินแห่งชาติ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๓ ข้อ ๕ กำหนดว่า ศิลปินแห่งชาติต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้ ... (๗) ไม่มีความประพฤติเสื่อมเสีย ... ข้อ ๑๐ วรรคสอง กำหนดว่า เมื่อได้ประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติผู้ใดเป็นศิลปินแห่งชาติแล้ว หากปรากฏว่า

/ศิลปิน...

ศิลปินแห่งชาติผู้นั้นมีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ คณะกรรมการโดยมติด้วยคะแนนเสียงอย่างน้อยสองในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่อาจยกเลิกการยกย่องเชิดชูเกียรติศิลปินแห่งชาติได้

ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติให้เป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ (เรื่องสั้นและกวีนิพนธ์) ตามประกาศคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เรื่อง ผลการคัดเลือกศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๕๔ ลงวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ตั้งแต่วันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๕ ต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้ออกกฎกระทรวงกำหนดสาขา คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และวิธีการคัดเลือก และประโยชน์ตอบแทนของศิลปินแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวงฯ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๓ โดยข้อ ๕ กำหนดว่า ศิลปินแห่งชาติต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ ... (๗) ไม่มีความประพฤติเสื่อมเสีย ... ข้อ ๑๐ วรรคสอง กำหนดว่า เมื่อได้ประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติผู้ใดเป็นศิลปินแห่งชาติแล้ว หากปรากฏว่าศิลปินแห่งชาติผู้นั้นมีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ คณะกรรมการโดยมติด้วยคะแนนเสียงอย่างน้อยสองในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่อาจยกเลิกการยกย่องการเชิดชูเกียรติศิลปินแห่งชาติจากบทบัญญัติดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จะมีมติเพื่อยกเลิกการยกย่องเชิดชูเกียรติศิลปินแห่งชาติผู้ใด จะต้องปรากฏข้อเท็จจริงว่าศิลปินแห่งชาติผู้นั้นเป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสีย สำหรับการพิจารณาว่าการกระทำใดของศิลปินแห่งชาติเข้าข่ายเป็นการกระทำที่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือไม่ แม้จะเป็นความจริงว่าไม่มีกฎหมายบัญญัตินิยามความหมายของคำว่า เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียไว้เป็นการเฉพาะ แต่เมื่อผู้ฟ้องคดีได้รับการประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติให้เป็นศิลปินแห่งชาติ ซึ่งพระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๓๐ ได้มีการบัญญัติบทบาทของศิลปินแห่งชาติที่พึงมี ได้แก่ การวิจัย พัฒนา ฟื้นฟู อนุรักษ์ให้การศึกษา ส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานศิลปะและวัฒนธรรม ให้คำแนะนำและคำปรึกษาทางศิลปะและวัฒนธรรมแก่กระทรวงวัฒนธรรม โดยมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวได้บัญญัตินิยามคำว่า “วัฒนธรรม” หมายความว่า วิธีการดำเนินชีวิต ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม จารีตประเพณี พิธีกรรม และภูมิปัญญา ซึ่งกลุ่มชนและสังคมได้ร่วมสร้างสรรค์ สืบส่งต่อกันมาอย่างมั่นคง ปรารถนาปรับปรุง และเปลี่ยนแปลง เพื่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทั้งด้านจิตใจและวัตถุ อย่างสันติสุขและยั่งยืน เมื่อสถาบันพระมหากษัตริย์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน รัฐธรรมนูญและปวงชนชาวไทยต่างก็ให้ความเคารพและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ให้เป็นศูนย์รวมจิตใจของคนไทยทั้งชาติให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันมาโดยตลอดเวลาหลายร้อยปี

/การเคารพ...

การเคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ ไม่กระทำการด้วยวิธีการใด ๆ ให้สถาบันพระมหากษัตริย์ต้องได้รับความเสียหาย จึงถือเป็นวัฒนธรรม ประเพณี ที่สำคัญของคนไทย ผู้ฟ้องคดีซึ่งได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติให้เป็นศิลปินแห่งชาติต้องประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างแก่ประชาชนทั่วไป ในการประพฤติปฏิบัติตามวัฒนธรรม ประเพณี ที่ตั้งตามดังกล่าว เพื่อให้เกิดความเจริญงอกงามในสังคมไทยต่อไป เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้ฟ้องคดีได้ทำการโพสต์ข้อความและรูปภาพจำนวนมากลงในเฟซบุ๊กส่วนตัว ในขณะที่สังคมกำลังมีประเด็นขัดแย้ง และมีถ้อยคำหรือภาพที่หมิ่นเหม่ต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ เช่น (๑) นำกษัตริย์กลับมาอยู่ใต้รัฐธรรมนูญ หยุตขยายพระราชอำนาจ (๒๗ ตุลาคม ๒๕๖๓) (๒) สีเหลือง = รักสถาบัน = ความบ้าคลั่ง (โพสต์เมื่อวันที่ ๓๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๓) (๓) จาก “สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์” กลายเป็นสำนักงานทรัพย์สินพระมหากษัตริย์” ไปได้อย่างไร เมื่อไร (โพสต์เมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๓) (๔) การขยายอำนาจของกษัตริย์นั้น จะทำให้กษัตริย์กลายมาเป็น “คู่ขัดแย้ง” โดยตรงกับประชาชน อ่านข้อเท็จจริงได้จากกรณี “ปูนซีเมนต์ไทย” รุกที่ทำเหมืองในป่าสงวนท่ากวางป่ามวกเหล็ก มากกว่า ๓,๐๐๐ ไร่ และได้รับสัมปทานเรื่องนี้ จนถึงปี ๒๕๗๔ (คือยาวไป ๑๖ ปี) (โพสต์เมื่อวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๖๓) (๕) การวิจารณ์เพื่อตรวจสอบรัฐบาลเรื่อง “วัคซีนพระราชทาน” แล้วถูกฟ้องด้วยแทนที่จะเป็นผลดีกับรัฐบาล กลับทำให้เกิดข้อสงสัยมากขึ้น (โพสต์เมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม) (๖) สถาบันหลักของชาติ คือประชาชน จนป่านนี้ยังไม่เข้าใจอีกหรือ เงินเดือน “ศิลปินแห่งชาติ” คือเงินจากภาษีของประชาชน ไม่ใช่เงินจาก “วัง” (โพสต์เมื่อวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๖๕) (๗) เพราะคำว่า “นายกพระราชทาน” และ “ถวายพระราชอำนาจคืน” ทำให้ผมบอกลา “เสื้อเหลือง” และเอ่ยคำว่า “สำนักพลาด” เมื่อเกิดรัฐประหารปี ๔๔ (โพสต์เมื่อวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๖๔) (๘) ในอนาคตอันใกล้ ผมขอเลือกพรรคการเมืองที่มีความชัดเจนในเรื่องการยกเลิก มาตรา ๑๑๒ และการ “ปฏิรูปสถาบันกษัตริย์” ให้มาอยู่ใต้รัฐธรรมนูญ (โพสต์เมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๔) กรณีจึงเห็นได้ว่า การโพสต์ข้อความดังกล่าวของผู้ฟ้องคดีเป็นการประพฤติและปฏิบัติตนที่ไม่เป็นแบบอย่างที่ดีในการรักษาวัฒนธรรม และประเพณีที่ดีงามของไทย ซึ่งผู้ฟ้องคดีในฐานะที่เป็นศิลปินแห่งชาติควรจะต้องประพฤติและปฏิบัติ พฤติกรรมของผู้ฟ้องคดีดังกล่าวจึงถือเป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียต่อการเป็นศิลปินแห่งชาติตามข้อ ๕ (๗) ประกอบกับข้อ ๑๐ วรรที่สอง ของกฎกระทรวงกำหนดสาขา คุณสมบัติ หลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือก และประโยชน์ตอบแทนของศิลปินแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวงฯ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๓ ดังนั้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีมติในการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๔ ให้ยกเลิกการยกย่องเชิดชูเกียรติการเป็นศิลปินแห่งชาติของผู้ฟ้องคดี

/และให้...

และให้จดจ่ายประโยชน์ตอบแทนแก่ผู้ฟ้องคดี ตั้งแต่วันที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีมตินั้น จึงมิใช่เป็นการใช้ดุลพินิจที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ข้อกล่าวอ้างของผู้ฟ้องคดีเกี่ยวกับกรณีนี้จึงไม่อาจรับฟังได้

ส่วนกรณีที่ผู้ฟ้องคดีอ้างว่า การออกมติพิพากษาเป็นการจำกัดสิทธิหรือขัดต่อเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของผู้ฟ้องคดีตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยนั้น เห็นว่า การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีมติในการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๔ เป็นการใช้อำนาจตามข้อ ๕ (๗) และข้อ ๑๐ ของกฎกระทรวงกำหนดสาขา คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และวิธีการคัดเลือก และประโยชน์ตอบแทนของศิลปินแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวงฯ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๓ ซึ่งกฎดังกล่าวมิได้กำหนดห้ามมิให้ผู้ฟ้องคดีแสดงความคิดเห็นตามข้อความที่ผู้ฟ้องคดีได้โพสต์ เพียงแต่ข้อความที่ผู้ฟ้องคดีโพสต์นั้น เข้าลักษณะที่ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียต่อการเป็นศิลปินแห่งชาติ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จึงได้พิจารณาและใช้ดุลพินิจมีมติดังกล่าว กรณีจึงเห็นได้ว่า การมีมติดังกล่าวของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มิได้เป็นการจำกัดสิทธิหรือขัดต่อเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของผู้ฟ้องคดีตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแต่อย่างใด ในทางกลับกันในการโพสต์ของผู้ฟ้องคดีตามข้อความดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าผู้ฟ้องคดีมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นอย่างเสรีอีกด้วย นอกจากนี้ แม้ผู้ฟ้องคดีจะมีได้ถูกดำเนินการเกี่ยวกับการโพสต์ข้อความดังกล่าวตามกฎหมายฉบับอื่นใด แต่ก็ได้หมายความว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ไม่มีอำนาจในการพิจารณาและมีมติดังกล่าวได้ ฉะนั้น ข้อกล่าวอ้างของผู้ฟ้องคดีเกี่ยวกับกรณีนี้จึงไม่อาจรับฟังได้

ด้วยเหตุผลที่ได้วินิจฉัยมาข้างต้น จึงเห็นว่า มติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ในการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๔ ที่ยกเลิกการยกย่องเชิดชูเกียรติการเป็นศิลปินแห่งชาติของผู้ฟ้องคดี และให้จดจ่ายประโยชน์ตอบแทนแก่ผู้ฟ้องคดีตั้งแต่วันที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีมติ มิได้เป็นคำสั่งทางปกครองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายดังที่ผู้ฟ้องคดีกล่าวอ้าง

ประเด็นที่สอง การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีมติในการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๔ ยกเลิกการยกย่องเชิดชูเกียรติการเป็นศิลปินแห่งชาติของผู้ฟ้องคดีและให้จดจ่ายประโยชน์ตอบแทนแก่ผู้ฟ้องคดี ตั้งแต่วันที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีมติ เป็นการกระทำละเมิดต่อผู้ฟ้องคดีหรือไม่ หากเป็นการกระทำละเมิด ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้ฟ้องคดีหรือไม่ เพียงใด

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า มาตรา ๔๒๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บัญญัติว่า ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้น

/ทำละเมิด...

ทำละเมิดจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น และมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ บัญญัติว่า หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบต่อผู้เสียหายในผลแห่งละเมิดที่เจ้าหน้าที่ของตนได้กระทำการในการปฏิบัติหน้าที่ ในกรณีนี้ผู้เสียหายอาจฟ้องหน่วยงานของรัฐดังกล่าวได้โดยตรง แต่จะฟ้องเจ้าหน้าที่ไม่ได้

เมื่อศาลได้วินิจฉัยในประเด็นที่หนึ่งแล้วว่า มติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ในการประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๔ ที่ยกเลิกการยกย่องเชิดชูเกียรติการเป็นศิลปินแห่งชาติของผู้ฟ้องคดี และให้งดจ่ายประโยชน์ตอบแทนแก่ผู้ฟ้องคดี ตั้งแต่วันที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีมติ มิได้เป็นคำสั่งทางปกครองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ดังนั้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีมติดังกล่าวจึงมิใช่การกระทำผิดกฎหมาย อันจะเป็นการกระทำละเมิดต่อผู้ฟ้องคดีตามมาตรา ๔๒๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จึงไม่จำต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อละเมิดให้แก่ผู้ฟ้องคดีและไม่จำเป็นต้องชำระเงินค่าตอบแทนรายเดือนและค่ารักษาพยาบาลจากการเป็นศิลปินแห่งชาติให้แก่ผู้ฟ้องคดีตามมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๓๙ แต่อย่างใด

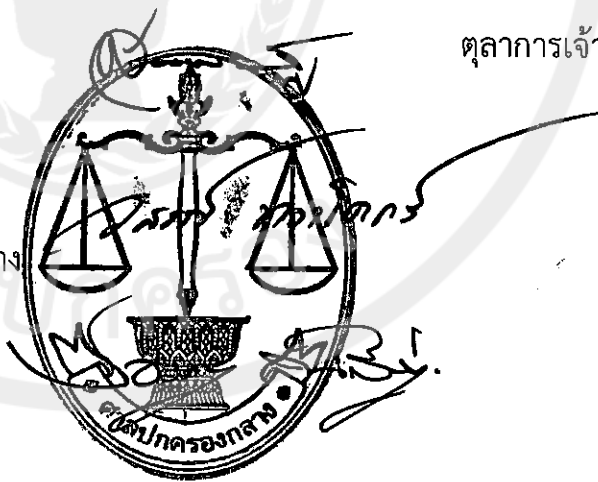
พิพากษายกฟ้อง

นายสรรค์พงศ์ ฐิติกรทับทอง
ตุลาการศาลปกครองกลาง

นายวสุรงค์ ทองโคกลี
ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองกลาง

นายวชิรศักดิ์ นลินธนทรัพย์
ตุลาการศาลปกครองกลาง

ตุลาการเจ้าของสำนวน

ตุลาการผู้แถลงคดี : นายวิษณุ กมลวิทย์

